

SLOVENSKI ČEBELAR

75

1873 ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA

ANTON JANŠA
1734—1773

VSEBINA

France Guna: Novoletna	2
Valentin Benedičič: V jubilejnem letu	2
Martin Mencej: Slovenska čebela	6
Lojze Kastelic: Kaj zahteva današnji čas za napredek čebelarstva	8
Dr. F. Ruttner, prof.: Čebela prihodnosti in njen razvoj	10
Lojze Kastelic: Odpirajo se nove perspektive (nadaljevanje in konec)	12
Ivan Krajnc: Čisti in ponarejeni vosek	15
Ivan Rak: O nizkem satu	16
Dušan Mercina: Čebela, smrad, vonj in nagon	17
Valentin Benedičič: Delo čebelarske organizacije v letu 1972	18
ZDRAVSTVENI KOTIČEK	
E. Otte: Občutljivost raznih rodov kuge čebelne zalege (<i>Bacillus larvae</i>) na kemična bacilna sredstva — prevedel J. Mayer	22
MLADI ČEBELARJI NAM PIŠEJO	
NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA	
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
Vsem predsednikom in tajnikom društev	27
OSMRTNICE	

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 40,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3 II, tiska Tiskarna PTT v Ljubljani. Uredniški odbor: France Guna, Alojz Kastelic, Ludvik Klun, Martin Mencej, Boris Modrijan, Jožko Šlander. Glavni urednik: Martin Mencej, odgovorni urednik: Boris Modrijan. Letna naročnina za nečlane 40,00 din, za tujino 50,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 50101-678-48636. Telefon: 20-208.

Zunanja stran ovitka delo Vilija Kožarja, podoba A. Janše akad. slikarja B. Jakca

*Miz, zdravje
in čim več uspeha
pri čebelarjenju v letu 1973*

želi vsem svojim
sodelavcem, bralcem
in prijateljem

Zveza in uredništvo

NOVOLETNA

FRANCE GUNA

Lahne snežinke kot rožice bele
spet so priplavale k nam iz nebes,
tihe in nežne, a vedno vesele
rahlo odevajo goro in les.

Prav krog uljnjaka, te bajtice mirne,
z burjo vihravo planile so v ples,
v žarkih kristalnih tišine večerne
pesem kolednico vriskajo vmes:

Kje ste, bučelice, zmrzle zaspanke,
pridite ven, da zarajamo skup!
Nič se ne bojte, saj dobre smo znanke,
letine sladke prinašamo up!

►Ljube snežinke, o sêstrice drage,
srčna vam hvala! Lepó je od vas,
da med polnôčne te zvezdice blage
rade povêdte s seboj bi še nas.

Toda nocoj nas ni volja plesáti,
biti to noč je najlepše domá,
saj bo zapela kraljica nam — mati
pesem o vigrédi, ki bo prišlá.

Ako želite pri nas svatovati,
pridite k nam, ko zagôrel bo kres,
videle boste, kak znamo plesati —
glejte — da pridete tákrat zares!

To pa že ne, da o kresu lovile
slepe bi miši brez haska krog vas,
da se na soncu bi v sólzah stopile,
ve pa smejále bi nam se na glas.

Brž lahkoživke so spet odvihrale
z burjo norčavo v hladne goré,
sivke krog matice ljube se zbrale,
srčne v sen sladki zazíbale se.

V JUBILEJNEM LETU

VALENTIN BENEDIČIČ

Na skupni seji Zveze čebelarških društev za Slovenijo (Zveze) in Avstrijske zveze čebelarjev dne 6. junija 1970 v Ljubljani je bil sprejet med drugim tudi sklep, da se proglasi leto 1973 za Janševo leto v počastitev spomina na Antona Janšo, našega rojaka, slikarja in prvega učitelja čebelarstva na prvi čebelarški šoli na Dunaju in na svetu sploh. V smislu navedenega sklepa je proglasil upravni odbor naše Zveze na seji dne 15. oktobra 1972 na Brdu pri Lukovici leto 1973 za Janševo leto. Ta sklep je bil ponovno potrjen na skupni seji obeh čebelarških zvez naše in avstrijske dne 25. novembra 1972 v Gradcu. Dne 13. septembra 1973 bo namreč preteklo 200 let, odkar je umrl za vročinsko boleznijo na Dunaju ta naš slavni rojak, star komaj 39 let. Mmr! je v najlepših in najbolj plodnih letih, ko je bil poln načrtov za izboljšanje čebelarstva, ki jih pa žal ni mogel uresničiti.

Anton Janša je bil rojen (ali je bil vsaj krščen) 20. maja 1734 v Breznici na Gorenjskem. Bil je sin kmečkih staršev, Kuharjevega Matija Janše iz Hraš pri Lescah in Debelakove Lucije iz Dvorske vasi. Imel je štiri brate in štiri sestre. Janševa rodovina izhaja torej iz Hraš, iz hiše, ki se ji pravi po domače »Pri Kuharju«. To hišno ime je prenesel Antonov oče Matija iz Hraš tudi na Breznico, kjer si je zgradil novo hišo. Pri Kuharju v Hrašah in na Breznici so bile vedno čebele. Tako se je Anton po lastnem pripovedovanju že v mladih letih ukvarjal tudi s čebelami. Anton ter brata Valentin in Lovro so bili tudi slikarsko nadarjeni. Leta 1766 je šel Anton z mlajšim bratom Lovrom na Dunaj, kjer sta se vpisala v bakrorezo risarsko šolo. Za njim je prišel po devetih mesecih v to šolo tudi brat Valentin. V šoli so vsi trije dobro napredovali. Ko je Marija Terezija spomladí leta 1769 ukazala, da se ustanovi čebelarška šola in je Nižjeavstrijska ekonomska družba iskala primernega učitelja, se je prijavil naš Anton Janša. Zanimal je čebelariti v Meidlingu. Po uspešno opravljenem izpitu je z ukazom Marije Terezije z dne 6. aprila 1770 postal Anton Janša prvi pravi učitelj čebelarstva v Augartnu

na Dunaju. Marija Terezija mu je obenem z dekretom o namestitvi odmerila tudi letno plačo 600 goldinarjev »za vse žive dni«. Janša pa ni širil svojih nauk samo ustno, temveč tudi s pisano besedo. Čeprav je bil »malo vaje pisanja«, kakor je sam trdil, je že pred koncem drugega leta njegovega poučevanja na Dunaju, torej leta 1771, izšla njegova prva knjiga »Razprava o rojenju čebel« v nemškem jeziku. Že v predgovoru je v tej knjigi obljubil, da bo, če bo zdrav, poskrbel, da bo dal prijateljem čebel kaj bolj popolnega iz svojih mnogoletnih čebelarških

načrt, katerega je predložil Mariji Tereziji.

V patentu se zapoveduje med drugim:

Ustanovitev glavne šole za čebelarstvo na Dunaju; nižjih šol za čebelarstvo na Nižjem Avstrijskem in na Moravskem, pozneje pa še v drugih deželah; čebelarstvo se oprosti za vedno desetine; za čebele, ki se prevažajo na paše, se ne sme pobirati mitnine razen cestnine; podložnikom se zagotavlja, da čebelarstvo ne bo nikoli obdavčeno, tem-

Janševa domačija

izkušenj. Napisal je knjigo »Popolni nauk o čebelarstvu«, ki pa jo je izdal, ker ga je prehitela smrt, njegov učenec Jožef Münzberg šele leta 1775. Anton Janša je predložil M. Tereziji tudi načrt za ustanovitev čebelarške družbe. Načrt ni bil sprejet. Ko pa je izdala Marija Terezija 8. aprila 1775 čebelarški patent, se je izkazalo, da temelji povsem na Janševih predlogih. Obenem s patentom je bila izdana tudi »Instrukcija za čebelarške mojstre« kot sestavni del patenta. Instrukcija obsega devet točk, od katerih nas zanima zlasti druga točka, ki določa celo dve leti po Janševi smrti, »da mora čebelarški mojster poučevati po preizkušanih pravilih prvega učitelja čebelarstva na Dunaju Janša« (nach den geprüften Grundsätzen des ersten Bienenlehrers Jantscha in Wien).

Ne bo odveč, če na kratko navedemo nekatere določbe čebelarškega patenta, iz katerih je razvidno, da so v njem uzakonjene misli, ki jih je vnesel Janša v

več, da bo popolnoma prosto in podpirano; vsakemu podložniku je dovoljeno imeti brez zadržkov čebel kolikor hoče itn.

Čebelarški patent je torej urejal zadeve, od katerih so nekatere še danes uzakonjene v nekaterih deželah in vplivajo zares stimulatивно na razvoj čebelarstva. Potemtakem ni nič čudnega, če pravijo avstrijski čebelarji, da je Janša njihov, mi pa spet, da je naš. Dejansko je naš in njihov, kakor je zapel Jakob Zupan:

Na kranjskem se kisal, je muhe redil,
Na Dunaju pisal, gospodo učil.

Pri nas je živel 32 let, preden je odšel na Dunaj. Pri naših kmečkih čebelarjih je dobil osnovno znanje o čebelah. Naši čebelarji so že takrat na splošno vedeli, da se matice opravišjo v zraku,

kar je bilo nemško govorečim čebelarjem še neznano. Prvi je tudi učil nauk o deviški zmožnosti razmnoževanja, to je nauk o partenogenezi. Na Dunaj je prinesel torej s seboj že osnovno čebelarško znanje in je to znanje s svojim naravnim darom za opazovanje še dalje spopolnjeval in posredoval čebelarjem.

Vzajemno sodelovanje in spominske slovesnosti doma in na tujem

Janševa osebnost povezuje čebelarje Srednje Evrope. Še posebej pa povezuje naše in dunajske čebelarje. Zato je naša Zveza še posebej prikazala to povezanost v večletnem delovnem programu. V tem programu je namreč predvideno tovariško sodelovanje naše čebelarke organizacije z dunajsko čebelarško organizacijo, kjer je Janša umrl in je pokopan. O tem sodelovanju bosta podpisali obe organizaciji posebno listino. Na skupni seji dne 25. novembra 1972 v Gradcu so bile skupne naloge podrobno obravnavane in so bili sprejeti konkretni sklepi. Po krajši razpravi so se zastopniki obeh organizacij zedinili o sestavi listine tovariškega sodelovanja, ki jo bosta podpisali Zveza čebelarških društev Slovenije, v katere delovnem območju je bil Janša rojen in Deželna zveza za čebelarstvo mesta Dunaj, kjer je umrl. Osnutek listine bo sestavila naša Zveza in ga dostavila do 15. januarja 1973 v pregled deželni zvezi za čebelarstvo mesta Dunaj. Dalje je bil sprejet sklep, naj bi naša Zveza in Deželna zveza za čebelarstvo mesta Dunaj dne 26. avgusta 1973 vsadili na Breznici na javnem prostoru Janševo lipo in takrat tudi podpisali listino o tovariškem sodelovanju. Predstavniki deželne zveze za čebelarstvo mesta Dunaj bodo prinesli s seboj nekaj prsti s pokopališča, na katerem je pokopan Janša. Porabili jo bodo pri vsaditvi Janševe lipe. Pod lipo bo stal Janšev spominski kamen z ustreznim napisom in podpisom Zveze čebelarških društev za Slovenijo

ter Österreichischer Imkerbund. V kolikor bi Zveza uspela zgraditi Čebelarški izobraževalni center na Brdu pri Lukovici, bo verjetno proslava na Breznici na soboto 25. avgusta 1973, v nedeljo 26. avgusta pa slovesna otvoritev Čebelarškega izobraževalnega centra. Vmes pa bi odprli v čebelarškem muzeju v Radovljici sobo naših znamenitih čebelarjev in v Komendi spominsko sobo Petra Pavla Glavarja.

Avstrijski čebelarji bodo priredili Janševo spominsko slovesnost dne 5. in 6. maja 1973 na Dunaju. V Augartnu, kjer je Janša poučeval, bosta Dunajska deželna zveza za čebelarstvo in naša Zveza vsadili Janševo spominsko drevo. Avstrijska zveza čebelarjev bo obnovila spominsko ploščo iz leta 1934 in namestila pod spominskim drevesom ploščo z ustreznim napisom in podpisom Österreichischer Imkerbund ter Zveza čebelarških društev za Slovenijo. Vsaka organizacija nosi stroške za prireditve v lastnem delovnem območju. Dunajska deželna zveza za čebelarstvo nam bo dostavila dvodnevni podroben program. Prvi dan naj bi bil ogled Zveznega raziskovalnega zavoda za čebelarstvo in nekaterih kulturnih znamenitosti mesta; drugi dan pa spominska slovesnost v dunajskem Augartnu. Na listini o tovariškem sodelovanju naj bi bila nad slovenskim besedilom slika Janševe rojstne hiše; nad nemškim besedilom pa slika iz Augartna, na kateri bo prikazan Anton Janša, ko poučuje čebelarstvo.

V letu 1973 bomo počastili še nekaj drugih pomembnih jubilejev našega čebelarstva.

Dne 15. julija leta 1873 je izšla prva številka »Slovenske čebele«, družbenega lista za prijatelje čebelarstva po Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem. V tej številki so bila objavljena tudi pravila društva in »Naznanilno povabilo« na prvi občni zbor društva dne 30. julija 1873 v Ljubljani. Občni zbor je bil združen z razstavo panjev in čebelarškega orodja. Slovenska čebela je izha-

jala do vključno l. 1882. Sledilo je glasilo čebelarstva in sadjerejskega društva za Kranjsko »Slovenski čebelar in sadjerejec«, katerega prva številka je izšla oktobra 1883. Izhajal je do vključno l. 1889. Nato je prevzel nalogo čebelarstva tiska »Kmetovalec, gospodarski list s podobami, uradno glasilo cesarsko kraljeve kmetijske družbe vojvodstva Kranjskega«, urednik Gustav Pirc, tajnik družbe. To nalogo je opravljal Kmetovalec do vključno leta 1897, ko je ob koncu leta priobčil poziv za ustanovitev »Čebelarstva društva za Kranjsko, Primorsko, Štajersko in Koroško.« Tej številki so bila priložena tudi pravila društva. V letih 1890 do vključno l. 1897 je prinesel Kmetovalec, skupno glasilo kmetijskih strok, letno povprečno po 15

čebelarstvih člankov, novic ter vprašanj z odgovori. V letih 1891 in 1896 je priobčeval tudi mesečna navodila za prvih 10 mesecev v letu.

Iz navedenega lahko zaključimo, da je začel izhajati naš periodični čebelarstviški tisk že leta 1873, da je izhajal neprekinjeno pod imeni Slovenska čebela, Slovenski čebelar in sadjerejec ter Kmetovalec do leta 1898, ko je začel izhajati Slovenski čebelar in da sega tudi začetek slovenske čebelarstvene organizacije v leto 1873.

Zato bomo ob prireditvah leta 1973 dali poudarek tudi 100-letnici periodičnega čebelarstvenega tiska in začetku čebelarstvene organizacije ter še posebej 75-letnici našega zdajšnjega glasila Slovenski čebelar.

ZUSAMMENFASSUNG

Am 13. September 1973 jährt sich der 200. ste Todestag Anton Janscha, des ersten Bienenlehrers in Wien.

Anton Janscha wurde am 20. Mai 1734 im Dorfe Breznica in Oberkrain geboren. Er befasste sich schon als Kind mit den Bienen am Heimatstand. Anton und seine Brüder Valentin und Laurenz waren zeichnerisch begabt. Deshalb zogen sie im Jahre 1766 nach Wien, um in der Kupferstichschule Zeichnenunterricht zu nehmen. Als Kaiserin Maria Theresia anfangs 1769. die erste Imkerschule ins Leben rief und die Niederösterreichische Ökonomie Gesellschaft einen geeigneten Lehrer suchte, meldete sich A. Janscha zu dieser Stelle. Am 6. April 1770 wurde er zum ersten Imkerlehrer mit einem Jahresgehalt von 600 Gulden angestellt. Im Jahre 1771 erschien sein erstes Werk »Abhandlung vom Schwärmen der Bienen.« Sein grosses Werk »Vollständige Lehre von der Bienenzucht« wurde seines unerwartet frühen Todes wegen erst im Jahre 1775 von seinem Schüler J. Münzberg veröffentlicht.

Laut Beschluss der Vertreter beider Dachorganisationen, abgehalten in Graz am 25. Nov. 1972 wird eine kameradschaftliche Zusammenarbeit in Hinkunft zwischen dem Slowenischen Imkerverband, in dessen Bereich Janscha geboren wurde und dem Landesverband für Bienenzucht Wien, wo Janscha wirkte und starb, durchgeführt.

Der Landesverband für Bienenzucht Wien wird am 6. Mai 1973 im Augarten, der Wirkungsstätte A. Janscha den Gedenkstein aus dem Jahre 1934 erneuern und gemeinsam mit dem Slowenischen Imkerverband ein Gedenkbaum anpflanzen.

Im Geburtsort A. Janscha in Breznica wird am 26. August 1973 eine Gedenklinde gemeinsam angepflanzt. Gleichzeitig erfolgt die feierliche Unterschrift einer Urkunde über die imkerliche Zusammenarbeit.

Im Jahre 1973 feiert der Slowenische Imkerverband noch drei wichtige Ereignisse:

1. Die 100 Jahrfeier der Gründung einer slowenischen Imkervereinigung.
2. Die 100 Jahrfeier des Beginnes des Bienenchrifttums in slowenischer Sprache.
3. Die 75 Jahrfeier der Herausgabe des ersten Heftes des heutigen Vereinsorganes »Slovenski čebelar« (Slowenischer Imker).

J. M.

Letna plača 1 for. 50 kr.
Družtveniki dobivajo
list brezplačno.

Delaj, nabiraj, pomnošuj.

Učitelji in nepremožni
kmetovalci plačajo
le po 75 kr.

Slovenska čebela.

Družbeni list za prijatelje čebelarstva
po Kranjskem, Štajarskem, Koroškem in Primorskem.

Takšna je bila naslovna podoba prvega glasila slovenskih čebelarjev, ki je začelo izhajati pred sto leti.

Ker je bil čas zadnjih sto let nasičen z revolucionarnimi družbeno-političnimi, gospodarskimi, znanstvenimi in kulturnimi dogajanjem, se današnjemu človeku ni lahko živeti v dobo pred sto leti, ko so slovenski čebelarji dobili prvo svoje strokovno mesečno glasilo. Bilo je to eno od redkih tedanjih slovenskih tiskanih glasil. In na to so slovenski čebelarji lahko ponosni.

Slovenski človek, se pravi slovenski kmet — kajti le-ta je tedaj sestavljal večino naroda — narodnostno zatiran, gospodarsko izkoriščan in kulturno zapostavljen, se je nahajal v precepu. Vključen v tesno odmerjen prostor domačije je v potu svojega obraza životaril s svojo obilno družino in brezizgledno zrl v prihodnost. V deželi ni bilo industrije, kjer naj bi našli njegovi sinovi svoj kos kruha. »Kranjska industrijska družba« je šele 1869. leta zgradila železarno na Jesenicah; francoski in avstrijsko-nemški finančniki so tri leta pozneje (1872) ustanovili »Trboveljsko premogokopno družbo« z namenom, da izkoristijo premogovne podzemeljske zaklade zasavskega hribovja; »Veli-

ka cesta« v podzemne rove Westfalije, Belgije in Amerike pa je bila šele na vidiku. Doma so mu pa vladajoči deželni stanovi (plemstvo in višja duhovščina) krojili usodo in ga dušili v nevednosti.

Vklenjen v vse te sponse si je skušal lajšati grenko življenje s koriščenjem vseh razpoložljivih virov narave in med temi ni bila nepomembna čebela. Čebeloreja mu je prinašala velikokrat pomemben vir dodatnih dohodkov. Najlepši dokaz za to je tedanje število čebelnih panjev na Slovenskem. Na podlagi uradnega popisa v letu 1869 je bilo na Kranjskem 25.240 panjev čebel in je prišel en panj na 18 prebivalcev. Če k temu prištejemo še 13.181 panjev na Goriškem in 62.415 panjev na Koroškem, potem je bilo po uradni statistiki brez Štajerske čez 100.000 panjev. Pri tem pa je treba poudariti, da zaradi strahu in skrbi, da bi znal biti davk povikšan, ter ga tudi od čebel bilo odrajtovati treba, se je sem ter tja premalo povedalo; sploh se sme trditi, da v resnici je bilo gotovo 30% do 50% več panjev v deželi, kakor je bilo povedanih in da toraj pravično cenimo pridelek medu in voska, bo gotovo resnišni, če računamo na Kranjskem

55—65.000 panjev. Ta račun se tudi boljši vjema s poročilom trg. zbornice l. 1854, ko je bilo naznanjenih 100.000 panjev... Tako Slovenska čebela v 5. številki leta 1873.

Seveda pa je večina čebelarila še na primitiven način v kranjskem panju ali kranjiču, in sicer na Dolenjskem v glavnem na med in vosek, na Gorenjskem pa na kupčijo z roji in panji, kar sta pospeševala dva velika čebelarstva semnja, in sicer v Kranju in na Igu, kamor so dostikrat pripeljali tudi po 3000 panjev. Glede strokovne stopnje tedanjega poprečnega čebelarja piše že v 1. številki baron Rothschild (Rožič) iz Podsmreke: »Navadni čebelar pozna velikost in podobo svojih čebelic, ve, kaj delajo; pozna dvojni sad njih truda, razločuje tudi matico, delalne čebele in trote; znabiti še celo ve, koja zeljša in cvetlice čebele naj rajši imajo, ter na njih naj več medu nabere...«

Napredni čebelarji so se zavedali vse te zaostalosti in primitivnosti, zato so iskali izhod iz takega stanja. Vedeli so, da je za pospeševanje in strokovni dvig čebeloreje potrebna poleg žive še pisana beseda. Zato so se odločili za izdajanje mesečnega glasila. Pobuda za to je prišla od tedaj najbolj osveščenih in prosvitljenih čebelarjev, ki so istega leta ustanovili Kranjsko čebelarstvo društvo. In kdo je to bil, najbolj zgovorno pove že sam sestav društvenega članstva, ki so bili hkrati tudi naročniki na glasilo. Društveni odbor so sestavljali baron Rothschild kot predsednik, župnik Jože Jerič in odvetnik dr. Razlag kot podpredsednika, gvardijan Pintar in župnik Porenta. Med 283 člani (delovni udje, kakor so jim rekli) pa je bilo 27 % duhovnikov, 21 % učiteljev, 27 % posestnikov, itn. Slovenski mali človek je stal pri tem precej ob strani, za kar je bilo več vzrokov. Eden teh je tudi ta-le:

»Na očitnih krajih, v očitnih zborih se rado in mnogo govori o ubožstvu nižih stanov, o presilnih davkih, o potrebah malih posestnikov — vradni list »Laibacher Zei-

tung« daje res vradni dokaz o resničnosti tega, ker na dan razglasuje toliko ekskurzivnih dražb! — Evo tedaj, naj besedam sledijo tudi dejanja! Zanimljivo polje čebelarstva se je začelo orati znanstveno in dejansko, naj bi se od vsih strani podpiralo, dokler ne rodi zaželene koristi! (Kranjsko čebelarstvo društvo 1874. leta).

Kakšna je bila vsebina Slovenske čebele?

Vsebinsko članke je bila prestra in aktualna za tedanje čase. Začeli so z objavljanjem mesečnih navodil, ki so bila navadno objavljena na uvodnem mestu. Veliko pozornost so posvetili tedaj aktualnemu vprašanju panja. V tem so tudi videli novo smer čebelarjenja. Panj s premičnim satjem naj bi bil izhod nove smeri. Takole so pisali:

»... dokler čebelar ne pozna delovanja Dzierzonskega s premakljivimi satovniki, toliko časa le v temi tava, ter ne pozna in ne ve, kaj se v panju godi, torej tudi več del pri najboljši volji pomagati ne more. Še le potem, ko je Dzierzon premakljive satovnike vpeljal, jih tedaj po volji v panj deval ali vun jemal, je bilo mogoče delovanje čebel opazovati, ter jim o pravem času tudi pomagati... Tu se začela nova doba umnega čebelarstva. Kmalu so se čebelarji prepričali, da prid in dobiček brez teoretične vednosti ni mogoče doseči...« (Slov. čebela, številka 2).

Da pa ne bi zbudil ta prevrat preveč vroče krvi med preprostimi čebelarji, ki so čebelarili na stari način, so opozarjali na previdnost, ker »naglica ni nikjer pridna. Nekateri človek vse prevrne, vse staro v kot vrže ter ne more vsega tega zadosti naglo izvršiti... Mnogo panjev imeti, bodi si s premakljivim ali nepremakljivim satovjem, ne dela umnega čebelarja, ampak znanstvena in djanska vrednost. Od začetka bota zadosti dva panja s premakljivim satovjem. Z dvema naj čebelar poskuša, ter se dela privadi...«

Veliko pozornost so tudi posvetili »čebeloredivnim cvetečim rastlinam«. Vsak mesec so objavljali, katere rastline so v tistem mesecu medovite. Seznanjali so bralce s čebelnimi boleznimi

in zdravljenju, s čebelarjenjem v tujini. in tako naprej.

Glasilo je izdajalo Slovensko čebelarstvo društvo v Ljubljani. Do sedme številke v letu 1873 je bil urednik Vatroslav Holz, od tedaj pa vse do konca izhajanja je Slovensko čebelo urejal župnik Jože Jerič. Glasilo so tiskali na polovici tiskovne pole (8 strani). Naklada je bila 1.500 izvodov. Na ta način

je glasilo prišlo v denarno stisko in je zavoljo tega prenehalo izhajati leta 1882. Je pa že naslednje leto nadaljevalo svoje delo skupno s sadjerejci pod imenom Slovenski čebelar in sadjerejec.

Z glasilom Slovenska čebela je bila zarezana brazda, v kateri je skozi stoletje klilo klasje naprednega slovenskega čebelarstva.

Martin Mencej

KAJ ZAHTEVA DANAŠNJI ČAS ZA NAPREDEK ČEBELARSTVA

LOJZE KASTELIC

Ko prekrije pasišča debela snežna odeja in ko se v zapaženih panjih zgručajo čebele v toplo, zimsko gručo, vstena čebelar ne sme prenehati misliti nanje ter križem rok čakati njihovega pomladnega prebujanja. Kakor za druge kmetijce, je zimski čas tudi zanj čas snovanj, čas načrtovanj, predvsem pa čas priprav na novo sezono, ki se bo začela s prvimi toplimi sapicami pomladi.

Če se ozremo malo v zgodovino čebelarstva po naših krajih, vidimo, da so imeli naši predniki izredno tanek posluš za potrošniške potrebe svojih sodobnikov. Ko so v globokem srednjem veku cerkveni obredi in večerne svečanosti po gradovih narekovali velike potrebe po voščeni svečah, je bil vosek najbolj čislani pridelek čebelarjev v tistem času. Pozneje, ko se je po mestih in gradovih vse bolj uveljavljala kuharska umetnost in je bil med še edino sladilo, so naši sloveči predniki, kot so Anton Janša, Peter Pavel Glavar in Janez Goličnik izpopolnili in opisali tak način čebelarjenja na med, da se po njih še danes zgledujejo pridelovalci medu tako pri nas, kakor tudi drugod po svetu. In ko je po zaslugi podjetnih izvoznikov barona Rotschütza, Janeza Strgarja in drugih zaslovela po

svetu naša pasma čebel — kranjska sivka — se je mnogo čebelarjev oprijelo donosnejšega čebelarjenja na roje in vzreje matic.

Vse kaže, da smo danes na začetku novega obdobja v čebelarstvu. Značilno za naš čas je geslo: Nazaj k naravi! Od silovitega tempa modernega sveta utrujeno človeštvo se vse pogosteje vrača k prastarim virom moči in zdravja. Te pa lahko najde le v naravi in najzlahtnejši njeni sadovi so mu dostopni preko marljivih pomočnic — čebel. To so predvsem med, cvetni prah, matični mleček in še nekateri drugi pridelki. V njih so znanstveniki že odkrili neprecenljivo bogastvo poživilnih in zdravilovotvornih snovi, ki zagotavljajo učinkovito pomoč ljudem pri njihovih vsakodnevnih težavah. Zato ni čudno, da se potrošnja navedenih pridelkov iz dneva v dan večja in se utegne že v najbližnji prihodnosti še nesluteno dvigniti.

To narekuje čebelarjem in čebelarstvu nove naloge, hkrati pa se odpirajo nova obzorja v tej poetični panogi našega kmetijstva. Čebelar ne bo več odvisen od muhastih letin, ki mu le delno vračajo vse večje naložbe, pač pa bo lahko preusmeril svoje čebelarjenje na zanesljivejše in donosnejše pridelo-

vanje cvetnega prahu ali matičnega mlečka.

Tehnična plat pridelovanja cvetnega prahu in matičnega mlečka slovenskim čebelarjem ni več španska vas. Že v lanski zimi so številna društva in družine priredila predavanja in razpravne večere na to temo. Rezultat teh prizadevanj je pridelek nad pet ton kvalitetnega cvetnega prahu izkopanca, nekaj ton cvetnega prahu osmukanca in skoro pol tone matičnega mlečka. Če bi to prikazali v dinarjih, bi videli, da predstavlja to ne le pomemben dohodek čebelarjem, temveč tudi pomemben prispevek čebelarjev k skupnemu narodnemu dohodku.

Največ pridelanega cvetnega prahu in matičnega mlečka je odkupilo, predelalo in razpečalo podjetje Medex, ki zadnje čase vse bolj usmerja svojo dejavnost v proizvodnjo in prodajo kvalitetnih pripravkov na osnovi cvetnega prahu ter matičnega mlečka doma in po svetu. Najtesnejšo povezavo med tem podjetjem in pridelovalci, ki že obstaja, bo potrebno v prihodnje še okrepiti. Hkrati pa bi kazalo poiskati še druge poti, po katerih bi bili tako dragoceni sadovi narave dostopni slehernemu potrošniku. S tem bi si čebelarji ustvarili solidno osnovo za nadaljnji razcvet svoje panoge, ki zaradi nizkih odkupnih cen medu in spričo slabih letin nima najboljših izgledov v prihodnje. Množično pridelovanje in skrb za najširšo oddajo cvetnega prahu in matičnega mlečka naj bi bila osnovna naloga, ki jo zahteva današnji čas za napredek čebelarstva.

V načrtovanju prihodnega razvoja čebelarstva nikakor ne smemo prezreti nevarnosti, ki preti našemu kmetijskemu gospodarstvu glede oprasha gospodarsko pomembnih žuškocvetnih kultur, zlasti sadnega drevja. V zadnjem času se je namreč socialna struktura čebelarjev močno spremenila. Včasih so poleg vaških učiteljev in župnikov čebelarili skoro izključno kmetovalci, ki so s svojimi po vaseh in

zaselkih raztresenimi čebelnjaki skrbeli za enakomerno naseljenost čebel na vsem področju naše ožje domovine. Danes bi pa že težko našli kmeta, ki bi si še vzel čas za čebelarjenje! Na njihovo mesto prihajajo delavci in namočenci iz tovarn in uradov, skratka, mestni ljudje, ki želijo svoj prosti čas posvetiti čebelam.

In v taki prestrukturi čebelarstva vrst tiči velika nevarnost, da se bodo čebelnjaki namnožili tam, kjer prisotnost čebel za oprasha morda ni tako nujna, medtem ko bodo bolj odročne vasi, pa tudi prostrane soseske z razsežnimi sadovnjaki ostale brez čebel. Take tendence nalagajo pospeševalnim organom posebno skrb za širjenje čebelarstva tudi v tiste kraje, kjer so čebelnjaki že izginili in se je ravnovesje narave zaradi pomanjkljivega oprasha vanja že narušilo. Čebelarje, zlasti začetnike, je treba usmerjati tako, da bodo svoje čebelarjenje zastavili v krajih, kjer ni drugih čebel, kar bo obenem tudi njim samim v največjo korist.

Zal naletijo taka prizadevanja pri nekaterih oblastvenih organih na nerazumevanje. Zgodi se, da si kak malo bolj petičen čebelarški gorečnej zgradi malo večji čebelnjak in že ga razglasijo za vikendaša, kar ima po navadi za posledico nepotrebne obremenitve in druge nevšečnosti. Takim organom je treba pojasniti, da so poleg prostora za panje v čebelnjaku potrebni še shramba, prostor za prenočitev in morda še kaj, da bi se v njem lahko z veseljem čebelarilo tudi v bolj odročnih krajih.

Naselitev slehernega koticika naše lepe domovine s čebelami naj bi bila druga, neodložljiva naloga slovenskih čebelarjev, zlasti njihovih pospeševalnih ustanov. S tem smo nekako odgovorili na vprašanje, kako slediti napredku čebelarstva v današnjem času: dvigniti čebelno proizvodnjo na sodobno raven in zagotoviti oprasha žuškocvetnih rastlin na vsem območju naše republike.

Drugo pa je seveda vprašanje, kako

in s kakšnimi pospeševalnimi prijemi bi se najbolj približali tema osnovnima ciljema. Morda bi kazalo z večjo vne-
mo uvajati nov, sodobnejši sistem pa-
nja. Verjetno se bo pokazala tudi po-
treba po uvajanju novih tehnologij v

čebelarjenju? Vsekakor pa je najboljša
pot k napredku učenje in spet učenje
ter menjava praktičnih izkušenj. Le z
znanjem in izkušnjami oboroženi čebe-
larji bodo najboljši porok za uspešen
spoprijem z nalogami, ki so pred nami.

ČEBELA PRIHODNOSTI IN NJEN RAZVOJ

PROF. DR. F. RUTTNER

Vsi strokovnjaki s področja čebelo-
reje, tako v raziskovalnih zavodih kot
v strokovnih organizacijah, se morajo
zavedati svoje odgovornosti za razvoj
čebeloreje — tudi za razvoj čebele v
bližnji in daljni prihodnosti. To velja
posebno v času naglih sprememb na-
šega okolja in načina življenja, ki jih
sprti doživljamo. To še posebno velja,
odkar smo spoznali, da čebeloreja sama
zase ni samo gospodarska panoga, am-
pak da je celo nepogrešljivi tvorni del
celovite naše skupnosti in okolja. V
mislih imam namreč vedno večjo po-
membnost čebele kot oprasha valke mno-
gih kulturnih in splošnih rastlin, ter da
je tudi pomemben del in pokazatelj
zdravega okolja.

Če hočemo razmotriti prihodnji raz-
voj naše čebele, moramo upoštevati ve-
like spremembe v gospodarski in so-
ciološki strukturi naše družbe. Ker se
te spremembe v posebni meri pojav-
ljajo v kmetijskem gospodarstvu, je
zaradi tega močno prizadeta naša če-
beloreja. Naslednje spremembe so se že
začele kazati in se bodo v prihodnje
še povečale:

1. Kmetijstvo se vedno bolj tehni-
zira in bo zaposlovalo vedno manj
ljudi.

2. Kmetijci se specializirajo in že
danes nimajo, še manj pa v prihodnje,
časa za postranske posle — kot je če-
beloreja.

3. Specializiranje kmetijstva ima za
posledico, da se cvetna narava za če-

belo vedno bolj spreminja v množinsko
pašo na monokulturah.

4. Naseljevanje človeštva v mestih
se bo pojačalo in čebeloreja se bo raz-
vijala v bližini ali na obrobju mestnih
naselbin (BUTNETNER: Konferenca
čebelarjev v Pragi leta 1970).

Tudi prihodnja čebeloreja potrebuje
uspešno čebelo. Uspešna pa je tista če-
bela, ki se naglo prilagodi spremenje-
nim razmeram.

**Katere lastnosti mora imeti idealna
čebela, da se lahko hitro prilagodi novo
nastalim razmeram?**

1. Imeti mora sposobnost za naglo
reakcijo, da lahko takoj izkoristi mno-
žično pašo.

2. Biti mora tako krotka, da jo lah-
ko gojimo sredi naselja, ne da bi nad-
legovala sosede.

3. Kot doslej mora biti prilagojena
našim podnebnim razmeram, se pravi,
mora imeti relativno odpornost do na-
vadnih boleznin in mora pokazati uspeš-
ne nabiralne lastnosti.

To so osnovne zahteve, ki morajo
biti izpolnjene že v začetku vzrejevanja
čebele za nastajajoče tehnično obdobje.
Vse drugo lahko sledi s postopno od-
biro, npr. odbira čebele z zelo majhno
rojivostjo, ali čebele z naglim pomlad-
nim razvojem v močne družine, ali v
smeri največjega donosa in podobno.

Izbira, ki je na razpolago na podlagi
teh zahtev, pa je zelo utesnjena. Za-
devo najbolj utesnujeta dva dejavnika,
predvsem dobra prilagodljivost na pod-

nebe in pa jakost njene napadalnosti. Tako pridejo v poštev naslednja zemljepisna plemena, ki so tudi že zelo razširjena:

1. ligustika (italijanska čebela),
2. karnijka (kranjska čebela, imenujejo jo koroška čebela),
3. mellifika (črna evropska čebela),
4. kavkazijka (kavkaška čebela).

Od teh plemen pa sta kavkazijka in italijanska čebela zaradi njune pomankljive prilagodljivosti za srednjeevropske razmere le malo sposobni. Tretje plemo, srednjeevropska temna čebela pa je zaradi večje napadalnosti in nizkih donosov izključena od izbire. Tako ostane na voljo edino le karnijka, ki je doma v južni Evropi med Karpati in Jadranskim morjem.

Na podlagi podnebnih razmer njene domovine uvrščamo karnijko med kontinentalne čebele. Na naglo nastopajočo kratko pomlad reagira z izredno naglim pomladanskim razvojem ter je obenem sposobna brez škode preživeti tudi ostre in dolgotrajne zime. Deli njene domovine so namreč pokrajinska okolja, in taka čebela se lažje prilagodi našemu kulturnemu okolju kot pa druga plemena. To plemo pa ima še drugo dragoceno lastnost: je namreč ena najpohlevnejših čebel, ki jih poznamo. V zadnjih 30 letih jo po vsej Evropi preizkušajo in povsod se je odlično uveljavila. Njena vzrejna izbira je pokazala že vidne uspehe in danes vpeljavajo napredni čebelarji le še to čebelo v svoje obrate.

Izkoristiti to spoznanje v praksi je pa povezano z mnogimi težavami. Najtežje je namreč ohranjati čistost vzrejnih rodov izven njihovega naravnega okolja. V zadnjih letih smo zelo precenjevali možnosti, da lahko kontroliramo čisto paritev matic. Danes vemo, da dosegamo naravno paritev z izbranimi troji le v posebno izbranih pogojih: na otrokih in na redkih popolnoma osamljenih krajih v Alpah. Skoro vse doslej uporabljene »plemenilne postaje«

so premalo izolirane in dosega le delne uspehe. Že po maloštevilnih generacijah je začetni material povsem izpremenjen. V deželi z gosto čebelorejo kot je ČSSR, je komaj dobiti zanesljiv kraj, kjer bi dosegali zagotovljeno paritev matic.

Pri takih razmerah nam ostane edini izhod — umetno osemenjevanje matic. V nekaterih deželah, npr. v Ljudski republiki Poljski in v Nemški zvezni republiki, uporabljajo v velikem obsegu umetno osemenjevanje matic za praktično vzrejo. Na preizkusnih postajah testirane matice oplojamo umetno in jih oddajamo podjetjem, da jih razmnožujejo, ali pa tudi velečebelarjem. Te matice služijo kot plemenske matice, da od njih vzrejamo tako imenovane »gospodarske« matice za praktično uporabo v čebelnjakih. Od teh gospodarskih matic pa ne vzrejamo več mladih matic. Kadar plemenska matica ostari, moramo od vzrejnega zavoda nabaviti novo plemensko matico.

Mnogo zanesljivejšo paritev gospodarskih matic dosežemo v tako imenovanih »čistokrvnih okoljih«. Ta oznaka nam pove, da smo vsem panjem določenega okoliša zamenjali matice z namenom, da odslej letajo v tem okolišu le trojke določene vzrejne linije. Na ta način dosežemo, da se mlade matice v sredini okoliša res čisto spraše. Dosedanja izkustva so pokazala, da mora čistokrvni okoliš imeti premer 15—20 km, če hočemo, da sam od sebe vzdržuje čistost med drugoplemensko čebelo. Zaradi tega je dobro, da je v čistokrvnem okolju vsaj 500 družin, še bolj pa seveda 1000 družin. V tem primeru se bo okoliš dalj časa ohranjal sam od sebe, ne da bi uvažali nove čistokrvne matice.

V Avstriji in Nemčiji se ravnamo že vrsto let po naslednjem receptu: ustvarjamo strnjeno jedro izbranih vzrejnih linij z maticami, katerih vrednost je bila potrjena na preskusnih postajah in so bile sprašene na zanesljivih plemen-

skih postajah ali celo umetno osemnjene. Od teh plemenskih matic razmnožujemo veliko število mladih matic za sprašitev v čistokrvnih okoliših, ali pa za kraje, kjer smo na široko že vpejljali karnijko. Dokazano je, da smo na ta način precej zvišali donose medu, ne glede na to, da je opravljanje panjev zelo olajšano zavoljo krotkosti čebel.

Vendar moramo vse prej in pravočasno planirati, ker zahteva vsaka vzre-

ja mnogo časa. Nikakor pa ne smemo dopustiti, da razvoj prehití čebelarje in se potem v javnosti pojavi mnenje, češ »čebelnjak ne spada v človekova nase-lja«. Zaradi tega moramo z dobro pre-mišljenim planiranjem, oprtim na pravi-lno utemeljene predpostavke, pravočasno ustvariti čebelo bodočnosti, ki bo brez težav vključena v družbo prihodnosti.

Iz Apiacta 3/1972
prevedel J. M.

ODPIRAJO SE NOVE PERSPEKTIVE

LOJZE KASTELIC
(Nadaljevanje in konec)

Pridelovanje cvetnega prahu slovenskim čebelarjem ni več uganka. O tem je bilo že precej napisanega v našem glasilu. Pri Medexu so bila interesentom na razpolago pisana navodila za pridelovanje. Nekaterim društvom oziroma družinam je Medex priskrbel celo predavanje (Ljutomer, Križevci, Maribor...), drugim je tako predavanje omogočila ZČDS (Črnomelj, Trebnje...), nekateri pa so si predavanje omislili sami (Tržič, Škofja Loka...). Skratka, akcije za pospeševanje pridelovanja cvetnega prahu so v teku.

Kot sem zapisal že v lanski zadnji številki Slovenskega čebelarja, nimamo strokovnjakov, ki bi te akcije podprli z znanstvenimi dognanji, obstoječe pospeševalne službe so se prav tako kaj slabo vključile v zadevna prizadevanja, zato je bilo delo omejeno le bolj v smeri zadovoljevanja tekočih potreb in več ali manj na laični podlagi. Odprtih in nerešenih vprašanj tudi ni mogoče naenkrat rešiti, zato je pred nami še vrsta nalog, ki jih bo treba začeti reševati.

Pridelovanje izkopenca se je pri nas že kar udomačilo in izpopolnilo. Temu je vzrok dejstvo, da pripravlja podjetje Medex, ki je skoraj edini odkupovalec

cvetnega prahu pri nas, svoje pripravke na osnovi cvetnega prahu po recepturah, v katerih se predvideva izključno izkopenec. To je tudi razumljivo, saj so Medexovi pripravki na izredni kvalitetni višini, katero zagotavlja le popolnoma fermentiran cvetni prah, kakršnega lahko dobimo samo iz satovja.

Vendar gredo znanstvena raziskovanja v smer, ki kaže, da je tudi osmukani cvetni prah iz osmukačev izredno kakovosten. Mnenja, da je zaradi lupinic, ki obdajajo posamezna zrnca, bolj slabo prebavljiv, so deljena. Nekateri znanstveniki so mnenja, da prebavni sokovi sicer ne zmehčajo te lupinice, pač pa lahko prebavila skozi lupinice absorbirajo bogato vsebino posameznih zrnec. Drugi gredo še dlje in trdijo, da lupinica sploh ni ovira in da je osmukanec skoro popolnoma enakovereden izkopenancu. Skratka, mnenja so deljena in pridelovalcem ne kaže drugega, kot čakati na izsledke laboratorijev, ki bodo bolj ali manj diktirali tudi potrošnje. To velja seveda le za poživila in zdravila na osnovi cvetnega prahu.

Zelo verjetno pa je, da se bo, ko se bo uveljavila industrijska proizvodnja določenih sestavin iz cvetnega prahu, kot so razni vitamini, hormoni ipd.,

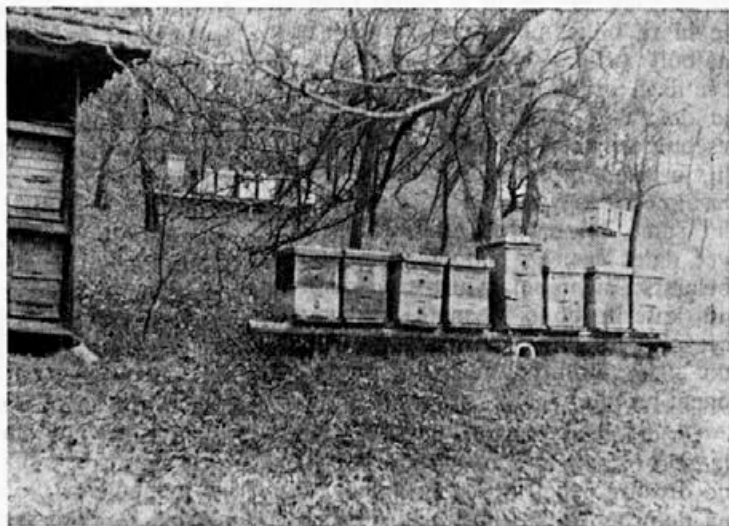
usmerila bolj na osmukanca. Taki proizvodnji fermentiranje najbrž ne bo delalo posebnih preglavic in bo cena pridelka odločilnega pomena. In kot vemo, je pridelovanje osmukanca več kot za polovico cenejše, hkrati pa so pridelane količine na panj lahko neprimerno večje.

Take ugotovitve narekujejo čebelarjem potrebo, da se pravočasno pripravimo na pridelovanje osmukanca. Pridelovanje osmukanca je sicer manj zahtevno kot pridelovanje izkopenca, vendar so potrebne določene naložbe, predvsem nabava osmukačev. In v tem pogledu smo Slovenci s svojim, daleč najbolj razširjenim AŽ panjem, precej na slabem. Za naš AŽ panj še nimamo praktičnega, vsestransko uporabnega osmukača. Sicer imamo že precej prototipov, žal imajo, skoro vsi pomanjkljivosti in bi jih težko priporočil kot vsestranske. Takemu stanju v največji meri botruje dejstvo, da so pročelja (fasade) AŽ panjev, kamor je potrebno osmukač pritrditi, da z njim zajezi mo izlet čebel, zelo različna, tako rekoč v vsakem čebelnjaku drugačna. Od globokih teras do popolnoma ravnih ploškev.

Najbrž bi bilo za lastnike AŽ panjev, ki bi radi v njih pridelovali osmukanec, najboljše priporočilo, da za svoj panj sami skonstruirajo najbolj ustrezen osmukač po splošno znanih načelih. Izdelavo pa naj zaupajo bližnjemu mizarju. Kdor pa si namerava omisliti nove panje, naj osmukače zanje vnaprej predvidi in v ta namen njihovo izdelavo preuredi.

Neprimerno bolj prikladen je za pridelovanje osmukanca nakladni panj.

Prostor, ki ga lahko dobimo med podnico in nakladami, nam nudi možnost za vstavitev osmukačev najrazličnejših izvedb. To prednost čebelarji, ki čebelarijo z nakladnimi panji, v precejšnji meri tudi uporabljajo. Že na lanskoletnem posvetovanju o čebelarjenju v nakladnih panjih smo lahko videli več konstrukcij: od dokaj nerodnega, kakršnega so uporabljali pri Agromelu, do mnogo prikladnejših, kakršni se uporabljajo danes. (Zal tu ni mesta za razpravljanje o raznih vrstah osmukačev. Ne bo pa odveč poziv vsem, ki se ukvarjajo s konstruiranjem prikladnih osmukačev, da o tem tudi kaj napišejo za naše glasilo in prikažejo svoje načrte!)

Zimsko tihožitje

Za uspešno pridelovanje cvetnega prahu, posebej še osmukanca, pa seveda ni dovolj le namestitvev osmukača in praznjenje predalčkov, pač pa bodo potrebne še obsežne študije. Čebele niso vedno enako navdušene za nabiranje, zato mora čebelar vedeti, kdaj je donos večji in s kakšnimi posegi bi ga lahko povečal. Prav tako kot za medičino, tudi za nabiranje cvetnega prahu niso vse družine enako dobre. Zato čaka čebelarjece še ogromno dela na področju selekcije za izboljšanje gospodarskih lastnosti posameznih družin v pogledu pridelovanja cvetnega prahu. Potrebno bo tudi odgovoriti, če in kdaj je pridelovanje cvetnega prahu škodljivo za razvoj čebelne družine in s kakšnimi posledicami, itd.

Pridelovanje sortnega cvetnega prahu je najbrž naloga, ki je neposredno pred nami!

Analize so namreč pokazale, da so cvetni prahovi od različnih rastlin zelo različni tako po kemičnem sestavu kot po poživilni in zdravilni tvornosti. Iz tega sledi, da predelovalcu, ki bo zasledoval pri svojem izdelku določen cilj, ne bo vseeno, kakšen cvetni prah bo uporabljal za svoj pripravek. Če se bo pokazalo, da vsebuje sestavine za ublažitev določenih težav le cvetni prah od te in te bilke, potem bo za te težave najbolj učinkovit samo pripravek iz cvetnega prahu določene bilke. Ali: če je dokazano (kot sem že omenil), da vsebuje največ karotina cvetni prah lilij, je jasno, da bo rabil eventualni proizvajalec tega vitamina iz cvetnega prahu samo tak cvetni prah. (Morda ni več daleč čas, ko bodo posamezna čebelarstva sama sejala ustrezne rastline, od katerih bodo pozneje pridelovala cvetni prah. Po Jojrišu se lahko pridelala do 30 kg lilijinega cvetnega prahu na enem ha lilij.)

Pridelovanje sortnih cvetnih prahov je zelo ozko povezano s tako imenovano dresuro čebel ali usmerjanjem čebel na določeno bilko. Postopek dresure je

bolj ali manj znan. Včasih zadostuje že, da zjutraj premažemo brade panjev s cvetovi bilke, na katero želimo usmeriti čebele, in čebele bodo tisti dan obiskovale le določeno rastlino. Boljši učinek dosežemo, če nakrmimo zvečer čebele z raztopino, ki smo jo naredili s čajem od predvidene rastline. Po navadi je dresura uspešna le na bilke, ki nudijo čebelam poleg cvetnega prahu tudi medičino. Če medičine ni, cvetnega prahu pa čebele ne potrebujejo, se bodo našim prizadevanjem kaj slabo odzvale.

V takem primeru in pa seveda, če hočemo pridelati cvetni prah od bilke, ki nima medičine, priporočam takle postopek: Čebele krmimo na zalego, da matice močno zaležejo. Peti ali šesti dan po začetku krmljenja zmečkamo med krmo nekaj prašniških cvetov (npr. cvetočih koruznih latov). To ponavljamo nekaj dni in donosi cvetnega prahu bodo izredni.

Od nekaterih rastlin lahko pridelamo sorten cvetni prah tudi brez dresure. Med njimi je najznačilnejši žlahtni kostanj. Ko zacvete, le stežka najdemo v osmukačih kakšno drugo zrnce kot kostanjevo.

Bolj ali manj čist cvetni prah pridelamo lahko tudi na ta način, da ga sortiramo med pobiranjem. Dogaja se — ta lastnost je posebno izrazita v drugem delu sezone, t. j. po kostanjevi paši — da posamezni panji prinašajo tudi po več dni cvetni prah samo z ene vrste bilk, medtem ko v istem času drugi panji z druge vrste. Tako najdemo v nekaterih predalčkih svetlo rumen, v drugih bolj oranžen, v tretjih spet čokoladno rjav, več ali manj sorten cvetni prah. Naša naloga je le, da zbiramo vsako vrsto posebej v posebne posode.

Verjetno še ni ugotovljeno, v kakšni meri bi utegnil od škropljenja zastrupljen cvetni prah škodovati toplokrvnim živalim oziroma človeku. Najbrž nevarnost ni preveč velika, kajti škropiva, ki so namenjena uničevanju insektov ali plevela, so tako sestavljena, da človeku

niso škodljiva. Bolj nevaren bi utegnil biti cvetni prah nekaterih strupenih rastlin, ali pa cvetni prah, ki je sam po sebi strupen. (Od raznih vrst zlatih, posebno kalužnice, včasih tudi celo od lipe!) Tu čaka strokovnjake še odgovorno delo!

V času, ko čebele preganjajo trote, najdemo med koški cvetnega prahu v osmukaču nešteto odtrganih nožic, krilic ali celo glavic. To je že zapeljalo marsikaterega rahločutnega pridelovalca, da je prenehal s pridelovanjem in odstranil osmukače, misleč, da si njegove

ljubljenke pri plazenju skozi osmukovalno mrežo trgajo nožice, cefrajo krila in celo izgubljajo glavo. Toda temu ni tako! To so le krilca, noge ali glave mrtvih tovarišic, največkrat pa trotov, ki so preminuli v panju. Mrtve hočejo čebele iznesti, vendar jih zaradi mreže ne morejo. Zato jih tako rekoč raztelesijo in iznašajo posamezne dele. Pri tem jim nekateri deli padejo skozi mrežo med koške cvetnega prahu, kjer jih najde milosrčen čebelar ves zgrožen nad bridko usodo nabiralk cvetnega prahu...

ČISTI IN PONAREJENI VOSEK

IVAN KRAJNC

Čebelji vosek je človek poznal že od pradavnih časov. Stari Grki in Rimljani so z voskom premazovali tablice, na katere so pisali s posebej za to prirotenim pisalom. Z voskom so razsvetljevali domove, balzimirali mumije in ga uporabljali v medicini, kjer se še danes uporablja. V današnji dobi največ voska uporabi industrija: lesna, tekstilna, industrija barv, stekla, avtomobilov, avionov, farmacevtska industrija itn. V čebelarstvu pa ga uporabljamo za izdelavo satnic.

V prejšnjih časih, dokler se je čebelarilo v kranjičih, koših in drugih panjih z nepremičnim satjem, je bil vosek poleg medu glavni vir čebelarjevega dohodka. Z iznajdbo panjev s premičnim satovjem in točila je prodaja voska zelo padla. Sodobni čebelar pusti čebelam graditev satja le v toliki meri, da zadosti potrebam zalege, cvetnega prahu in medu. Za pridelovanje voska danes ostaja le trotovina, pokvarjeno satje, lomljeno ter plesnivo satovje, kakor tudi medeni pokrovčki, ki se dobivajo s pokritega satja pri točenju.

Zaradi majhne in nezadostne proizvodnje ter velikega povpraševanja ima čisti vosek veliko tržno vrednost in ceno. Zaradi tega ga nevestni ljudje v večjih količinah mešajo z drugimi cenejšimi voski podobnimi snovmi, kot so cera vosek, ki se dobiva kot smola iz nekega drevesa v Srednji Ameriki, dalje parafin, razne smole itn. Umetni vosek povzroča v industriji barv poslabšanje proizvodnje, a satje iz umetnega voska se krivi in daljša ter čebelarjem prinaša mnogo ne-

prijetnosti. Izdelava umetnega voska je z zakonom prepovedana. Da bi se pri nakupu voska zavarovali pred goljufijo, je potrebno napraviti poskus na tale način: V stekleno epruveto ali kakšno drugo primerno posodo damo košček voska, ki ga polijemo z bencinom. Po 2—3 urah čisti vosek razpade v luske, medtem ko ostane ponaredek v cellem kosu. Pravi vosek se pri rezanju ne lepi na nož niti se pri zvečenju ne prijemlje na zobe. Pri gnetenju postaja mehak, voljan in elastičen. Na prelomljenem mestu ima čisti vosek zrnato strukturo. Če kupuješ veliko količino voska, ga je najbolje dati kemično pregledati.

Vosek mešan s parafinom, se občutno razlikuje od naravnega voska po lomljenju, ni zrnat in poka vijugasto. Če ga pogledamo proti soncu, vidimo s prostim očesom na prelomu v njem zelo majhna zrnca parafina, ki se svetlikajo.

Čebelji vosek sestoji iz mastnih kislin, esterjev, višjih alkoholov in ogljikovih hidratov z visoko molekularno težino. Specifična teža voska je pri temperaturi $+15^{\circ}\text{C}$ 0,956 do 0,969. Topl pa se med 56 do 64°C .

Raztopljeni vosek bolj diši kakor trd vosek. Po daljšem času se duh izgubi. Po barvi je rumen v vseh nijansah, od svetlorumene do temno rumene barve. Barva je odvisna od količine propolisa (zadelavine) in peloda v vosku. Naravna barva se kviri s segrevanjem in topljenjem. Rafinirani vosek je snežnobelega barve. Če vosek stoji dalj časa, izstopi na njegovi površini siv sloj ter izgleda kot da bi bil posut s sivim prahom.

PRITRJEVANJE SATNIC S SVILENO NITJO

Tov. Blagoje Popović v številki 9—10 Pčelara za leto 1972 sporoča:

»Velike izgube imamo, če žičimo satnice z žico. Takšno žičenje škoduje zalegi v vseh celicah obeh strani, skozi katere prehaja žica, ker žerke poginejo.

Mnogo lažje žičimo satnice na okvirje s pomočjo svilene niti ali pa z navadno bombažno nitjo. Nit vdenemo z iglo, pa jo nato povlečemo skozi luknjice v okvirju po dolžini ali širini okvirja ter pritrdimo. Satnico potem položimo na za to prirejeno okvirno desko. Preko satnice položimo z nitjo zažičen okvir in kakor navadno s kolescem zatopimo v satnico. Rob satnice in nit

zalijemo nato s toplim voskom s pomočjo steklene cevke, izdelane iz ognjevarnega stekla.

Pri navedenem pritrjevanju satnic se ne bo zgodilo, da poginejo čebelje žerke v celicah, skozi katere gre svilena ali bombažna nit, a pri zamenjavi satja nit lažje režemo z nožem kakor pa žico. Nit je tudi mnogo cenejša kot žica za žičenje. Svilena ali bombažna nit ne vpliva na spremembo medu, cvetnega prahu, mlečka ali voska, medtem ko povzročajo vse kovine, razen zlata, oksidiranje medu, cvetnega prahu, mlečka in voska.

Priporočam tovarišem čebelarjem, da navedeno preizkusijo pri svojih čebelarstvih; prepričan sem, da uspeh ne bo izostal. Takšen način pritrjevanja satnic je v vsakem pogledu ekonomičen in tudi bolj higiennen.

O NIZKEM SATU

Ivan Rak

V vseh sistemih panjev čebelarimo s sati različnih višin. Tudi v AŽ panju (oziroma po sistemu čebelarjenja v njem), so nekateri znani čebelarji (velečebelar Košak v Grosuplju, Nussdorfer v Domžalah ldr.) uvedli v svoje čebelarstvo nižji okvir trdeč, da je delo z njim lažje, preglednejše, ugodnejše... O tem so mnogi pisali že tudi v našem listu, končno pa smo morali priznati, da medu ne daje ne sat, ne panj, ampak ga nabira čebela.

Ne da se zanikati, da od visokega sata, ki je bil nekako v modi ob koncu prejšnjega in prvi polovici tega stoletja (ko smo pač mislili, da se samo na njem lahko zalega nemoteno širi), prehajamo zadnji čas na nizkega, vsaj tam, kjer

želimo čebelariti res intenzivno, pridelovati med v satju, pridelovati sortni med, se posluževati dvomatičnega načina čebelarjenja, novodobno vzgajati in oplemenjevati matice (Rachfuss i. sl.) itd.

Kje pa je pravzaprav meja med visokim in nizkim satom? Pravzaprav je ni, vendar menimo, da je sat od 135 mm višine (LR) do nekako 200 mm še nizek.

Nizek okvir sem uvedel v svoje čebelarstvo pred 38 leti (o čemer sem v Slov. čebelarju že pisal) in četudi čebelarim v dobri polovici družin še vedno z visokim satom (23 in 31 cm), menim, da ima nizek okvir prednost. Pa naj o tem sodi čebelar!

Splošne prednosti nizkega okvirja, o katerih lahko sodi vsak čebelar, če je tak okvir preizkušal ali ne:

1. Satje v nizkem okvirju se manj lomijo, kar je izredno važno pri točenju medu in prevažanju.

2. Nizko satje je prej izdelano, prej napolnjeno z medom, torej med poprej pokrit in zrel za točenje. Dogodi se, da je medišče z nizkimi sati že godno za točenje, z visokimi pa še ne in je torej trditev, da je nizkonakladni panj le za obilne paše, povsem neosnovana.

3. Zaradi pod 2. navedenega je obračanje (izdelava, napolnitev, iztočenje in vrnitev) lahko hitrejše, rabi se manj satja, kar je še posebna prednost čebelarstev, ki jih ustanavljajo in povečavajo.

4. Nizek okvir (sat) je bolj pregleden. Na njem je npr. iskanje matice, kontrola zalege i. sl. uspešnejše.

5. Na nizkem satju se lažje proizvajajo sortni med. Komentar k temu je nepotreben, kot tudi podarek, kako so nam, pa nam bodo še bolj, potrebni sortni medovi.

6. Nizek okvir človekova roka lažje obvlada (seveda velja to predvsem za nas starce — toda vsi postajajo stari), pa se pri odvzemanju in vračanju satov v panj (katero delo skušamo sicer omejiti na minimum), uniči manj čebel.

7. Delo z nizkim okvirjem je mnogo bolj elastično. To se pozna pri vsakem opravilu, posebno pri odvzemanju cvetnega

prahu, matičnega mlečka, pri vzreji matičnic itd.

8. Nizek okvir je posebno primeren za proizvodnjo medu v satju. Spričo rastočega standarda in s tem zahtevnosti potrošnikov, ima prodaja takega medu nedvomno prihodnost.

9. Nizko satje ni samo poprej izdelano, temveč tudi lepše.

10. Po kakršnemkoli načinu in s kakršnimkoli namenom preganjamo čebele s satja, je to lažje pri nizkem satju.

11. Ko spomladi širimo plodišče, je preveliko povečanje ob nastopu naglih ohladitev lahko škodljivo, celo usodno. Z dodajanjem naklade ali nadstropja v listovnem panju, je ta nevarnost seveda manjša pri uporabi nizkih okvirjev.

12. Pri družinah, ki prezimljajo v več nakladah (oziroma več nadstropjih listovnega panja) z nižjimi sati, ima krogla čebelje gručice enega, često tudi dva vodoravna prehoda. Kako vlogo ima to pri menjavi čebel med središčem gnezda in zunanjo stjo gručice ni težko presoditi, da o preskrbi s hrano ne govorimo.

13. Ob dobrih pašah (mednih in pelodnih) družine često blokirajo zaleganje (npr. pri obilici kostanjevega cvetnega prahu isl). Blokiranje mnogo lažje preprečimo pri čebelarjenju z nizkimi okvirji.

Poleg splošnih prednosti nizkega sata navajam še tiste, ki jih le-ta ima pri nakladnem panju, s posebnim ozirom na 10 okvirni Langstrothov in 12 okvirni Farrarjev (F) panj.

14. F naklada je ca. 20 % lažja, kot LR. Res je, da to v velečebelarstvih Amerike ne igra posebne vloge, saj opravljati vsa opravila najmanj dve osebi. Za naša manjša in srednja čebelarstva pa to le ni vseeno.

15. Čebelarjenje z dvomatičnim sistemom se širi in ima nedvomno prihodnost. Vsi strokovnjaki so si edini v tem, da je

to možno sicer pri vsakem panju, da pa je najprimernejši Farrarjev dvanaestokvirni panj.

16. Dvanaestokvirni F panj je širši (za ca. šestino), stoji bolj stabilno, kar je važno na pasiščih, posebno v primorskih (vetrovnih) krajih in pa pri prevažanju.

17. Za F panj so potrebne deske širine 17 cm, za LR 25 cm. Med tema merama obstaja razlika v možnosti nabave in ceni.

18. Izkoristek lesa je pri izdelavi F panja takorekoč stoddosten (deska 4 metre dolžine da točno dve nakladi brez ostanka). Pri razrezu lesa za LR panj se nekajodstotni izgubi na lesu ne moremo izogniti.

19. LR naklade rade razpokajo. Poprava teh podružuje vzdrževanje. Zaradi navedb pod 3., 17., 18. in 19. lahko ugotovimo, da ni F panj nič dražji kot LR, kar se mu rado očita.

20. Prednost čebelarjenja v F panju je tudi v tem, da lahko uporabljamo naklade le ene višine tudi če imamo v plodišču visok sat: zanj uporabimo dve nakladi. Pri LR sistemu rabimo naklade obeh velikosti, ker pri tem nižji okvir ni točno polovičen, temveč višji.

21. F panj ima pri isti višini večjo kapaciteto. Na videz nepomembna ugotovitev, kar pa v resnici ni:

a) pri dveh, po prostornini (in površini satja) enakih panjih, je F panj za šestino nižji kot LR. Poleg že navedene stabilnejše stoji (glej 16), je manjša višina nedvomno velika prednost posebno pri prevažanju.

22. Važno opravilo, izredno koristen poseg v čebeljo družino, je vstavljanje naklad (med dve vstavimo tretjo, kot je to delal že naš Janša). Izkušnje kažejo, da se to bolje obnese pri medstavljanju nižjih (F) naklad, kar je tudi logično, saj je tu »operacija« manjša (in manjše rane se lažje in prej zacelijo).

ČEBELA, SMRAD, VONJ IN NAGON

DUSAN MERCINA

Zanimivo bi bilo vedeti, ali čebela, ki ima izredno močno razvito čutilo — vonj, zaznava oziroma čuti smrad tako kot človek.

Iz dosedanjih zapažanj bi lahko sklepal, da smrad čebele ne moti tako kot človeka. Sliši se malo čudno in vendar bo tako.

Če primerjamo muho, oso in čebelo, lahko hitro ugotovimo, da gredo na sladko hra-

no vse tri, na ostanke hrane samo osa in muha, na gnilobne in smrdljive odpadke pa samo muha. Za muho je to razumljivo, saj je to njeno vališče, prostor za odlaganje jajčec. To nam pove, da razne žuželke različno dojemajo vonje oziroma smradove.

Opazil sem že čebelo, ki je nemoteno obletavala mali cvet plevela ob kmečkem gno-

jišču in stranišču. Tja je prav gotovo ni privabil vonj osamljenega cveta, pač pa njen nagon iskanja. Enako sem opazil, da so čebele mirno obletavale cvetje ob robu gozda, kjer je ležalo že razpadajoče truplo psa. Smrad je bil neznošen, vendar čebel ni prepodil. Ob ropanju so nekdanji čebelarji polagali na panjevo žrelo natočene liste čebule, češ da jih bo oster vonj prepodil. Včasih se je posrečilo ustaviti ropanje, ampak ne zaradi ostrega vonja, temveč zavoljo nastale spremembe. Napadalke so se malo zmedle, ker je bil dohod oviran. Branilke so pridobile na času in se laže branile. Tudi dokaz, da oster vonj na čebelo ne deluje tako kot bi pričakovali.

V jeseni, ko odpade razno sadje, posebno hruške ali slive, in če so še pohojene ali pomečkane, vidimo, da se na njih pase vse polno muh, os in čebel. Kdor se je le malo zanimal, je lahko opazil, da je čebela na to pašo prišla zadnja. To nam pove, da ji je narava dala nagon iskati hrano po cvetju in ne po predmetih, seveda, če ji vonj ne pove drugače. Verjetno so jo najprej privabile ose. Šele potem je bil dan znak njeni družini, kje iskati in za kakšnim duhom morajo iti. Podobno je v vinorodnih krajih ob trgatvi, ko ližejo sladek grozdni sok. Te paše najdejo najprej s stikanjem in šele nato z vonjem.

Vsakemu čebelarju je znano, da raztopljen sladkor nima vonja kot na primer med. Če položimo tako hrano v bližino čebelnja-

ka, je ne odkrijejo hitro. Če pa damo nekaj enake raztopine v panj, jo tudi zunaj takoj najdejo. Zakaj? Zato, ker se je hrana navzela duha tam, kjer se je pripravljala, navadno v kuhinji ali vonja po tistem, ki je hrano, se pravi, sladkor topil. Čebela gre za tem duhom. Ob krmiljenju obletavajo čebele samo tistega, ki je imel stik s pripravljeno hrano ali prostorom.

To lastnost so že mnogi izkoristili, če so hoteli čebelo usmeriti na določeno pašo.

Samice os in črmljev imajo nagon, da si v jeseni poiščejo zimsko skrivališče, ker so edine potomke, ki bodo prihodnjo pomlad nadaljevale rod. Podoben nagon imajo tudi čebelje matice, samo s to razliko, da ga uveljavljajo ob rojenju. Ko jih še ni človek ogrebal, so bile matice tiste, ki so po svojem naravnem nagonu poiskale zaklonišče za svoj rod.

Čebela čuva svoje gnezdo kakor druge živali svoje mladiče. Ta njen nagon mora čebelar upoštevati. Mnogi začetniki dobijo hudo plačilo, če premalo vedo o čebeli ali so premalo seznanjeni z njeno naravo.

Vsak mora vedeti, da sta pri čebeli nagon in vonj dva najmočnejša dejavnika. Glede ostrega vonja in smrada pa čebela ni tako občutljiva, kakor bi ji na prvi hip prisodili. Opazovanja pri čebeli ni nikoli preveč. Če hočemo čebelo pravilno razumeti, je ne smemo jemati samo z gledišča vonja, marveč tudi z gledišča nagona in njene narave.

DELO ČEBELARSKE ORGANIZACIJE V LETU 1972

VALENTIN BENEDIČIĆ

Delo naše čebelarске organizacije v letu 1972 je bilo dokaj razgibano. V tem letu smo hoteli še posebej preizkusiti tudi naše organizacijske sposobnosti za večje prireditve. Le prehitro se bliža leto 1973, ko bo jeseni preteklo 200 let od smrti našega rojaka Antona Janše. V počastitev njegovega spomina je namreč predvidenih v našem večletnem delovnem programu v letu 1973 tudi nekaj večjih prireditev. Pri teh bodo predvidoma sodelovali poleg Zveze čebelarskih organizacij Jugoslavije tudi še predstavništvo Apimondije — Mednarodne zveze združenj čebelarjev ter avstrijska in češkoslovaška zveza čebelarjev.

Prireditve v spomin Antona Janše leta 1973

so predvidene v večjem obsegu. Tako se bosta pobratila čebelarско društvo Radovljica

in njegova čebelarška družina Antona Janše na Breznici, z Deželno zvezo za čebelarstvo mesta Dunaj, kjer je umrl star komaj 39 let. V čebelarškem muzeju v Radovljici bo odprta soba za slovensko čebelarstvo zaslužnih mož, med katerimi naj bi vidno izstopili zlasti Anton Janša, njegovi sodobniki Peter Pavel Glavar, A. Scopoli itn. Skupnost Jugoslovanskih poštb je izdala v počastitev spomina na Antona Janšo spominsko poštno znamko. V Komendi, v Glavarjevi knjižnici, bo odprta spominska soba Petra Pavla Glavarja z bogato dokumentacijo iz 18. stoletja. Vrhunec proslav pa bo v primeru, če bomo uspeli z gradnjo, otvoritev Čebelarskega izobraževalnega centra na Brdu pri Lukovici.

Prednje prireditve in proslave bodo za nadaljnji razvoj našega čebelarstva zelo pomembne. V primeru, če bodo dobro pripravljene in tudi izvedene, bodo močno odjek-

nile v javnosti doma in v zunanjem čebelar-skem svetu. Tako bodo mnogo doprinesle k nadaljnemu utrjevanju mednarodnega so-delovanja naše čebelarske organizacije zlasti na področju izobraževanja. Največ skrbi nam povzroča ta čas še vedno vprašanje, če bomo mogli te prireditve dovolj skrbno pripraviti in kje bomo dobili v ta namen potrebno finančno pomoč. Zveza je namreč vložila vsa razpoložljiva denarna sredstva v gradnjo čebelarskega izobraževalnega centra. Vloge za dodelitev denarne pomoči je poslala Zveza več republiškim državnim in družbenim organom. Upamo, da bomo nale-teli pri pristojnih republiških organih na razumevanje in da bomo dobili ustrezno po-moč.

V skrbi, da bo Zveza mogla v letu 1973 opraviti to veliko delo zadovoljivo, je spre-jela že v letu 1971 sklep, da bo preizkusila v letu 1972 svoje organizacijske sposobno-sti. V delovnem programu za leto 1972 si je zato postavila za glavno nalogo slovesno odkritje spominske plošče Petru Pavlu Glavarju, našemu znamenitemu čebelarju in gospo-darstveniku iz 18. stoletja. Naloge se je loti-la z vso resnostjo. Slovesno odkritje spo-minske plošče je bilo 2. julija 1972. Odkritju je sledil II. vseslovenski čebelarski tabor, ki je sprejel ob zaključku resolucijo o stanju našega čebelarstva in o problemih, ki ga tarejo ta čas. V zvezi s to prireditvijo lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je uspela tako v moralnem kakor tudi v materialnem pogledu. Da je bil uspeh tako lep, gre v ve-liko meri zahvala skupščini občine Kamnik in krajevnemu prebivalstvu iz Komende in okolice. V teh ljudeh so namreč še vedno zelo živi spomini na dobrotnika in zagovor-nika njihovih prednikov, Petra Pavla Glavarja. Ta prireditev je bila tudi prva v zgo-dovini našega čebelarstva, v kateri je so-delovalo s čebelarsko organizacijo, lahko trdimo, vse krajevno prebivalstvo. Žal pa moramo hkrati ugotoviti tudi to, da čebelarji niso sodelovali v takem številu, kakor je bilo pričakovati in da je zato ležalo glavno breme na relativno majhnem številu čebelarjev. Ta prireditev je spet potrdila to, kar opaža-mo že nekaj let, da društvena delavnost na splošno peša v vseh dejavnostih. Zato bo treba v letu 1973 posvetiti vso skrb ter-da bomo poleg krajevnega prebivalstva pri-tegnili tudi večje število čebelarjev. Vseka-kor pa nam bodo izkušnje, ki smo jih dobili na tej letošnji prireditvi, za delo v letu 1973 dragocene in dobrodošle.

V poznem poletju smo se lotili naše najtežje naloge,

ki je bila hkrati najbolj važna za boljši na-predek našega čebelarstva v našem delov-

nem programu, to je gradnje našega čebelarskega izobraževalnega centra. Ne bom na-števal, koliko in kakšne težave je bilo treba premagati, preden je bil dne 21. julija 1972 položen temeljni kamen za našo izobraže-valno ustanovo. O tem bo pisala zgodovina našega čebelarstva. Dejstvo pa je, da smo graditi začeli, da zdaj zgrabda raste; sicer ne tako hitro, kakor smo pričakovali in ka-kor je to določeno v pogodbi. Kljub mnogo-terim težavam pa raste in upamo, da bo še pred nastopom mraza nekako konec novem-bra pod streho.

Dne 15. oktobra 1972 je imel upravni od-bor sejo na osnovni šoli na Brdu pri Luko-vici. Navzoči člani odbora so se sami prepričali o tem, da je lokacija dobro izbra-na, ker da ne ustreza samo v strokovno-pogojdu za namen čebelarskega izobraže-valnega centra, temveč da bo mogoče po sezoni čebelarskih tečajev uspešno razvijati tudi turizem, zlasti čebelarski, ki naj bi nam olajšal pridobivanje sredstev za vzdrževanje in delovanje centra.

Vsemu članstvu še vedno ni povsem jas-no, kakšne naloge bo imel naš izobraževalni center in kako jih bo opravljal. Zato naj iz-koristim to priložnost in na kratko opišem njegove naloge ter način, kako jih bo ure-sničeval.

Po zadnji vojni je bilo po svetu na sploš-no tudi v čebelarstvu veliko dosežkov na področju znanosti in tehnike. Pa ne samo to! Pod okriljem Apimondie — Mednarodne zveze združenj čebelarjev — so se odprle velike možnosti tudi za mednarodno so-delovanje in to ravno na področju izobra-ževanja. V pogledu možnosti izobraževa-nja pa so nastale tudi pri nas značilne spremembe. Pred vojno je bilo dovolj in-teresentov za čebelarske predavatelje. Pre-delati so morali čebelarsko snov in nato položiti pred posebno strokovno komisijo izpiti, nakar so smeli predavati. Zadnji taki izpiti so bili leta 1934/35. Po vojni pa no-vih mladih interesentov za predavatelje skoraj ni. To je več ali manj tudi razum-ljivo. Primanjkuje jim časa, da bi se mogli poglobiti v čebelarsko snov. Vrh tega pa je iz leta v leto toliko novih dosežkov zlasti na področju biologije in bolezni čebel, da bi se bilo brez pomoči znanstvene in-stitucije težko tako seznaniti z njimi, da bi jih mogli uspešno posredovati čebelar-jem. Omenil sem že, da se nam odpirajo v okviru Apimondie velike možnosti za izobraževanje čebelarjev. Po statutu te vrhovne svetovne čebelarske organizacije, katere člani so tudi čebelarski inštituti, je namreč njena osnovna naloga pospeševati razvoj čebelarstva in sodelovanje združenj čebelarjev v vseh deželah sveta. To nalogo tudi uspešno opravlja. V ta namen ima

namreč organiziranih pet stalnih strokovnih komisij z 20 specialnimi delovnimi skupinami, v katerih dela nad 120 čebelarstvenih strokovnjakov. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da naša organizacija v tem procesu ni stala ob strani. Ustvarila si je tesne stike s čebelarstvenimi organizacijami zlasti v sosednjih deželah in z njimi že nekaj let strokovno sodeluje. Pripravljene so nam tudi pomagati pri reševanju raznih problemov in to tembolj, ker se zanimajo za našo sivko, kateri so naši vestni in delovni, zraven pa skromni vzrejalci čebel — matic, spet utrlj pot v zunanji svet.

V zvezi z gornjimi ugotovitvami lahko napravimo zaključek, kakšna izobraževalna ustanova nam je potrebna in kakšen mora biti način njenega dela.

Potrebna nam je taka lastna izobraževalna ustanova, ki se bo **poklicno** ukvarjala z izobraževanjem čebelarjev, ki bo morala biti sposobna sprejemati znanstvene in tehnične dosežke domačih in zunanjih izobraževalnih ustanov ter jih posredovati našim čebelarjem na poljuden način z uporabo ustreznih učil. Naloga izobraževalnega centra torej nikakor ne bo šolati čebelarje na dalj časa trajajočih tečajih ter jim ob zaključku izdajati spričevala za »čebelarstvenega mojstra« in podobno. Obratno, njegova prvenstvena naloga bo, dvigati na različnih tečajih strokovno raven vseh čebelarjev ter tako omogočiti povečanje čebelarstva, da bo postalo tudi čebelarstvo bolj gospodarno. Pobude za vsebino delovnega programa izobraževalnega

centra bodo dajale prek čebelarstvenih društev naše temeljne organizacije — čebelarstvene družine. O njihovih predlogih pa bo razpravljala in sklepala najvišji organ naše čebelarstvene organizacije, to je redni letni občni zbor Zveze čebelarstvenih društev za Slovenijo. Razumljivo je, da bo rastel sprva ugled naše izobraževalne ustanove počasi. Vsak začetek je težak. Prepričan pa sem, da bo zaradi prizadevnosti in velikih želja naših čebelarjev po znanju že konec prvih deset let zelo pridobila na ugledu.

Od ostalih nalog iz delovnega programa za leto 1972 smo opravili naslednje:

Urejena je vodna preskrba na plemenilni postaji Antona Janše pod Zelenico. Dva čebelnjaka za preizkušnjo čebelarstvenih rodov v Celju in Litiji sta v prvi razvojni stopnji. Glede nabave barvnih filmov o opravljanju in biologiji čebel iz Sovjetske zveze teče dopisovanje z uvoznim podjetjem v Beogradu.

Na splošno lahko ocenimo, da so bile programske naloge v letu 1972 v redu izvedene.

Izven programa je treba vsekakor omeniti tudi posvetovanje čebelarjev dne 8. oktobra 1972 ob 100-letnici kmetijskega šolstva v Mariboru. Imelo je namreč republiški značaj. Čebelarstveno društvo Maribor je priredilo ob tej slovesnosti lepo urejeno razstavo čebelarstvenih pridelkov in čebelarstvenih predmetov. Ravnatelj Kmetijske šole v Mariboru prof. Marko Mikoš, dipl. ing. agronomije, pa je podelil za čebelarstvo zaslužnim pravnim in fizičnim osebam šest diplom, 15 priznanj in sedem zahval.

Veselo v novo leto

OBČUTLJIVOST RAZNIH RODOV KUGE ČEBELNE ZALEGE (BACILLUS LARVAE) NA KEMIČNA ZDRAVILNA SREDSTVA

E. OTTE (Avstrija)

Od leta 1954 dalje zatiramo v Avstriji kugo čebelne zalege praktično s sulfonamidi. Po začetnih najboljših uspehih se je pozneje v posameznih primerih bolezen ponovila, česar si nikakor nismo mogli razložiti. Na čebelarskem kongresu leta 1968 v Münchnu je KOSTECKI poročal, da se na Poljskem baje pojavljajo rodovi kuge čebelne zalege, ki so odporni proti sulfatiazolu. Zaradi tega poročila smo zasumili, da je morda podoben položaj tudi v Avstriji povzročil ponovna obolenja.

Za raziskovalne namene smo imeli na razpolago 20 rodov bakterij kuge čebelne zalege. Pridobili smo jih izključno iz predelov, kjer smo že zdravili kugo čebelne zalege, pa so se pojavile ponovne okužbe. Te rodove sem vsakokrat posebej izolirala iz satovja, ki je vsebovalo kužne trose.

Testiranje rodov s sulfonamidi smo opravljali s tekočimi hranilnimi sredstvi, ki so vsebovala kvasne izvlečke v različnih koncentracijah (gostotah). V naših preizkusih smo uporabljali naslednje v vodi topljive sulfonamide zaradi količine njihovih natrijevih soli: Sulfatiazol, sulfamidin, N¹ 1-(6 kloro-2-piracilinil)-sulfanilamid in diazin. Takoj v začetku so naši preizkusi pokazali, da kot obrambna sredstva niso primerni naštetih v vodi netopljivi preparati, ker splošno ne ovirajo razvoja kužnih klic.

V spodnji razpredelnici so navedene mejne vrednote uporabljenih preparatov, pri katerih se je pokazal popoln zastoj v razvoju vseh dvajsetih rodov *Bacillus larvae*. Pri tem je zanimivo, da

so vrednote precej enake pri vseh rodovih.

Sulfatiazol — med 3—1,5 mg/ccm hranilne raztopine,

Sulfadimidin — med 5—3,0 mg/ccm hranilne raztopine,

N¹ 1-(6-kloro-2-piracilinil)-sulfanilamid — med 50—150 mcg/ccm hranilne raztopine,

Diazin — med 20—10 mg/ccm hranilne raztopine,

Sulfatiazol + sulfadimidin — med 0,8—1,2 mg/ccm hranilne raztopine.

Iz razpredelnice je razvidno, da natrijev diazin ni sposoben za zdravljenje, vsekakor pa so vsi drugi preparati sposobni. Nadalje je zanimivo naše zapažanje, da se učinek znatno poveča, če kombiniramo sulfatiazol s sulfadimidinom. Pri tem pa je vseeno, v kakšnem razmerju se mešata obe sredstvi. Od te mešanice zadostuje maksimalno že 1,2 grama čiste snovi na panj, da dosežemo zadostno zdravilno učinkovitost sulfonamida. Vse mešanice drugih omenjenih preparatov so se izkazale kot neučinkovite.

Moji izsledki glede občutljivosti kužnih rodov nasproti sulfonamidom se v glavnem krijejo s prejšnjimi ugotovitvami FRISCHA (1958). Iz primerjave s Frischevimi izsledki je nadalje razvidno, da ni vzroka za bojazen, da bi se zaradi dolgotrajne uporabe sulfonamidov razvijali rezistentni rodovi kuge. Doslej se vsaj pri nas še niso pojavili taki odporni rodovi, čeprav uporabljamo sulfonamide že 20 let.

Po mojem mnenju je doslej uporabljena količina 1,5 g sulfatiazola na panj

morda premajhna, da bi v resnici popolnoma zatrla razvoj klic v panju, zaradi česar se zdi, da je dosedanje zdravljenje s sulfatiazolom negotovo (dvomljivo). Iz tega vzroka naj bi za zdravljenje kuge vpeljali ali kombiniranje sulfatiazola s sulfadimidinom ali pa, da bi uporabljali sulfonamid z vidno močnejšo učinkovitostjo, kot je N¹ 1-(6-kloro-2-piracilinil)-sulfanilamid. Ta preparat ima na pomlad še prav ugoden vpliv na družine, ki so obolele za amebo. Preveliko doziranje sulfatiazola s sulfadimidinom je samo po sebi vredno premisleka, ker se ob prevelikem doziranju stalno pojavljajo okvare na zalegi. Osebno sem testirala preparat N¹ 1-(6-kloro-2-piracilinil)-sulfanilamid, ki pa tudi pri 10-kratnem prekoračenju ni pokazal nobenih kvarnih posledic. Pri prevelikem doziranju postanejo čebele le bolj napadalne. Učinkovita količina čiste snovi znaša v praksi pol grama na panj.

Ob sklepu želim prikazati še ugotovitve naših testov z antibiotiki in s furuksonom, kako namreč vplivajo na *Bacillus larvae*.

Penicilin močno zavira razvoj bacila pri 2 mcg,

Amficilin močno zavira razvoj bacila pri 10 mcg,

Tetraciklin močno zavira razvoj bacila pri 5 mcg,

Kloramfenikol močno zavira razvoj bacila pri 5 mcg,

Furukson ne zavira razvoja bacila pri 100 mcg,

Neomicin slabo zavira razvoj bacila pri 30 mcg,

Streptomycin slabo zavira razvoj bacila pri 30 mcg,

Neoteramicin močno zavira razvoj bacila pri 2 mcg,

Viocin ne zavira razvoja bacila —
Polimiksin ne zavira razvoja bacila

Iz omenjenih vrednosti je razvidno, da bi proti kugi čebelne zalege lahko uporabljali predvsem penicilin, amficilin, kloramfenikol in tetraciklin. Streptomycin, neomicin in furukson skoraj ne pridejo v poštev, ker njihova učinkovitost močno zaostaja za drugimi antibiotiki.

Kadar uporabljamo penicilin pri zdravilnih poskusih čebel, obstaja nevarnost, da oslabi učinkovitost preparatov zaradi nastajanja fermenta penicilinaze, ki utegne kvarno vplivati na proteusne bakterije, ki se nahajajo kot normalna črevesna flora v čebelah.

Povzetek: Pri raziskavah dvajsetih rodov kuge čebelne zalege smo ugotovili pomembne razlike v občutljivosti nasproti sulfonamidnim preparatom. V sedanjih praksi uporabljena količina sulfatiazola se zdi na podlagi in vitro dobljenih rezultatov kot premajhna, da bi zagotovila učinkovito zdravljenje kužne bolezni.

Referat na XXIII. mednarodnem kongresu čebelarjev v Moskvi leta 1971.

Prevedel J. M.

POMNI,

da z nakupom strokovnega čtiva in zdravil, ki jih ima Zveza vedno na voljo, koristiš ne le sebi, ampak tudi čebelarjem in organizaciji. Zato ne sme manjkati v prav nobenem čebelarjevem domu naše glasilo Slovenski čebelar, ne obeh delov »Sodobno čebelarstvo«, ne brošur »Med, naša vsakdanja hrana in zdravilo«, »S čebelami in čebelarji skozi stoletja« ter »Vzrejajmo boljše čebele«. Nadalje zdravilo proti noseči i. s. Fumidil-B, proti pršici : Folbeks, proti ušem-krpljem : Fenotiazin tablete. Ne navsezadnje koristiš naši skupni stvari, če odkupiš in uporabljaš naše okusno barvane razglednice z različnimi motivi panjskih končnic kot čestitke ob različnih obletnicah in praznikih.

IMAM 16 LET

Oglašam se vam kot čebelar-začetnik. Hodim v 2. letnik tehniške kmetijske šole v Mariboru. Tu sem tudi dobil veselje do čebel. Na šoli imamo čebelarški krožek, ki ga vodita dipl. inž. agr. tovarišica Štefka Lorbek in tovariš Stanko Sauperl (znan kot vzrejevalec matic). V šoli sem dobil štiri AŽ-panje in si postavil doma ličen čebelnjak, ki ga ne bi dal za nič na svetu, čeravno me je že marsikdo prosil, naj bi ga prodal. Toda tile štirje panji se mi zdijo premalo in rad bi jih imel vedno več in več, kar pa še nekaj časa ne bo mogoče zaradi šolanja. Zato pa se bom čebelarstvu tembolj posvetil, ko bom končal šolo.

Ker pa imam veliko veselje do če-

bel, bi rad tudi naročil čebelarstvo glasilo »Slovenski čebelar«, katerega mi je do sedaj posojal moj sosed Jože Krainer, še mlad čebelar. Prosim vas, da mi odpišete in me malo seznanite s plačevanjem tegag lasila itd. Reden naročnik pa bi rad postal od 1. novembra letos.

V okolju, kjer živim, je dovolj pogojev za uspešno čebelarjenje. Tu so ogromni gozdovi akacije, nekaj je hoje, lipe in nepregledne površine travnikov.

Kdaj drugič vam pošljem še sliko mojega čebelnjaka.

Pošiljam vam vsem lepe pozdrave, predvsem pa vam, urednik.

Miloš Balon.

USTANOVILI SMO PIONIRSKI ČEBELARSKI KROŽEK

V čebelarški družini P. Močnika Studenci-Pekre smo ustanovili čebelarški pionirski krožek, ki bo delal na osnovni šoli Janka Padežnika pod strokovnim vodstvom predsednika čebelarške družine Bruna Krlštofa.

V krožku dela 32 učencev 5. in 6. razreda osnovne šole. Pri šoli bo postavljen tudi čebelnjak in sicer na dvorišču šole J. Padežnika. Na ta način se je pridružil še en

krožek že obstoječim na osnovni šoli v Slovenski Bistrici, Jarenini, Malečniku in na KTŠ Maribor. Tako je na področju čebelarstva društva Maribor in okolica že pet čebelarških krožkov. Prepričani smo, da bomo iz teh krožkov dobili nadebudne in prizadene mlade čebelarje, ki bodo nadaljevali našo bogato čebelarstvo tradicijo.

J. Hribar

NAŠ ČEBELARSKI KROŽEK

Sem član čebelarkega krožka na osnovni šoli Polhov Gradec, ki ga vodi tovariš Vinco Zibelnik.

Pri predavanjih se učimo o oskrbovanju čebelnih družin, o rojenju in drugo. Pri krožku sem že dve leti. Tovariš Zibelnik nam je obljubil, da bomo spomladi dobili čebele. Želim si, da bi imel svoje čebele, vsaj en panj. Zato tudi predavam redno obiskujem, da

bom potem znal oskrbovati čebele, ko jih bom imel.

Slišal sem tudi, da naše čebelarstvo društvo »Dolomiti« namerava graditi čebelarški dom. To bo velika pridobitev za vse čebelarje. Tudi mi mladi bomo po svojih močeh prispevali h gradnji.

Želim si, da bi se čebelarstvo razširilo med vsemi mladimi v Sloveniji.

Marko Kržlišnik

POLJAKI PREIZKUŠAJO LR PANJ

V letih 1968 do 1970 so v Siejniku, kjer imajo ostro in nestanovitno podnebje z dolgimi zimami, preizkušali otopljen LR panj s tremi nakladami (satnik 360×230 mm). Na podlagi raziskovanj, ki jih je izvedla mgr. inž. Wanda Ostrovska, priporočajo čebelarjem, da v njihovih pašno-podnebnih razmerah pripravijo močne družine za prezimovanje zgodaj jeseni. Hrane naj bo 14 do 15 kg. Matico je treba zamenjati po dveh letih. Omogočiti je treba intenzivno gradnjo satja. Za to je primerna srednja naklada, ker so v njej najugodnejši pogoji za gradnjo. V zgodnji pomladi je treba naklado s hrano dati na podnico, da dobi matica prostor v zgornji nakladi, kjer so najugodnejši toplotni pogoji za zaleganje.

Tretjo naklado dodajo med obe nakladi tedaj, ko je dobra paša in so ugodne vremenske razmere. Če je hladno in slaba paša, dodajo tretjo naklado na drugo naklado.

Matično rešetko vložijo med drugo in tretjo naklado. Ko pa ostane do konca glavne paše še trideset dni, jo prestavijo med prvo in drugo naklado.

Prezimujejo tako, da v panj vložijo slamnice z obeh strani satov. Za prezimovanje uporabijo dve nakladi. Ko se vreme ustali in otopli, odstranijo slamnice in dodajo sate.

Strokovne ugotovitve za dobo štirih let so naslednje:

- donos medu je bil večji za 120 %;
- voska so pridobili 80 % več kot v kontrolnih panjih (ležakih z nastavki).

Avtorica članka je zelo nazorno prikazala posamezne posege pri čebelarjenju v različnih časovnih obdobjih.

Pszczelarstwo 4, 5/1972.

L. K.

ČEBELE NABIRAJO ŽAGOVINO

V zgodnji pomladi, ob pomanjkanju cvetnega prahu, nabirajo čebele tudi drobne odpadke lesa, premoga in prahu, ki so podobni zrcnem cvetnega prahu in iz njih tvorijo koške. To vnašajo kot beljakovinsko krmo v panje, ki pa je seveda brez vrednosti. V severnih krajih nabirajo tudi prah

s ceste, vendar le do tedaj, ko zacveto prve pomladne cvetice.

Žaganje, ki so ga nabrale čebele, je bilo iz bukve in javora. Imelo je sladek okus spomladanskega soka, ki je verjetno pritegnil čebele.

Čebele rešujejo mnoge zamotane naloge, ne morejo pa misliti. Da nabirajo tak material, pomeni, da je delavnost njihovega živčnega sistema omejena — meni ameriški strokovnjak dr. Roger A. Morse.

Glenings in Bee Culture, 6/1972.

L. K.

VPLIV OČETNE KISLINE, DODANE ZIMSKI KRMI, NA PREZIMOVANJE IN PRODUKTIVNOST ČEBEL

Preizkus so opravili na Kemerovski čebelarški preizkusni postaji. V ta namen so odbrali dve skupini čebelnih družin. Prvo skupino, ki je štela 76 družin, so krmili s čistim sladkornim sirupom. Drugo skupino, 79 družin, so krmili s sladkorno raztopino, ki so ji dodali 0,3 g očetne kisline na vsak kilogram sladkorja. Po krmljenju so iz vsake skupine odbrali po 20 družin, ki so imele enako količino hrane, enako moč, enako število satnikov, matice-sestre in enako kvaliteto panjev.

Zimske izgube so bile pri družinah, ki so jim med krmo dodali kislino, osemkrat večje in tudi donos medu je bil v sezoni za 10 kg manjši (v povprečju na družino) kot pri tistih družinah, ki so jih krmili z navadno sladkorno raztopino. Zato čebelarjem odločno odsvetujejo kakršnokoli dodajanje kislin med krmo.

Pčelovodstvo, 8/1972.

L. K.

ORJAŠKO TOČILO

Najbolj mehanizirano čebelarstvo v Avstraliji je dobilo točilo, ki v 24 urah neprekinjenega delovanja iztoči 80 ton medu. Hkrati lahko napolnijo točilo kar z 72 nakladami (ne sati!), kajti v točilo ne dajejo posameznih satov, temveč naklade, v katerih so sati vdeleni v naklado. Sati so v mediščnih nakladah razmaknjeni, da če-

bele potegnejo daljše celice. Zato jih gre v naklado samo 8, kar pa vseeno da za eno polnitev točila kar 576 satov. Trdno vpetje satnikov v nakladi je potrebno zato, ker odstranjujejo medne pokrovice z avtomatičnimi stroji. Pri takem čebelarjenju je več kot očitno, da brez standardnih delov panja ne gre.

V Avstraliji so izredne razmere za čebelarjenje, saj dosegajo čebelarji poprečne donose do 100 kg na družino, medtem ko je v centralni Kaliforniji poprečen donos nekaj čez 20 kg na družino.

Čeprav so nekatera čebelarstva v Avstraliji močno mehanizirana, pa še vedno precej čebelarjev opravlja točenje tako, da jemljejo sate iz naklad in jih ročno pripravljajo za točenje. To pa seveda omejuje število panjev, ki jih lahko opravlja en čebelar (do 500 panjev).

Am. Bee Journal, 6/1972

L. K.

KAKO DO MOČNIH DRUŽIN

Samo zadostne zaloge kvalitetne hrane lahko pomagajo čebelni družini, da do popolnosti izkoristi svoje sposobnosti. Če hrane ni dovolj v panju, bo matica slabo zalegala. Zato je potrebno v jeseni dodati vsaj 14—20 kg kvalitetne hrane.

Zelo pomembna je tudi zaloga rezervnega satja, zato naj ima LR panj 35 do 45 satov. Letno naj družina izdela vsaj 10 satov.

Vsakoletna zamenjava matice je v nakladnem panju nujna zato, ker zaleže dobra matica v sezoni 160.000 do 200.000 jajčec. Pri tako intenzivnem zaleganju je matica biološko ostarela in bo v naslednji sezoni slabše zalegala.

V sofijski preizkusni postaji so ugotovili, da ima enoletna matica 37 % več zalege, kar da 42 % več medu, kot matica, ki je stara tri leta. Dveletna matica se od triletno razlikuje v tem, da ima 15 % več zalege, kar poveča donos za 21 %.

Tudi uporaba matic-pomočnic znatno poveča živahnost družine. Po njihovih izkušnjah so dobili s takim načinom čebelarjenja za 50 % večji donos. Pomožno družino naredijo po glavni paši v zgornji nakladi LR panja. V naklado dajo zrel matičnik in 2 do 3 zaležene sate s čebelami ter medne in obnožinske sate.

Pašne čebele iz pomožnih družin uporabijo tako, da pred glavno pašo, ali sploh ob večjem donosu, dvignejo naklado z rezervno družino za eno naklado. Pri tem se pašne čebele sprašijo v dodano naklado, ki se po prostavitvi nahaja na mestu rezervne družine. Osnovna družina, ki se nahaja v spodnjih nakladah, pridobi tako produktivne čebele.

Pčelarstvo (Bolj.), 4/1972.

L. K.

KOLHOZ Z 10.000 ČEBELJIMI DRUŽINAMI

V Kolhozu »Savjet Iljiča« pri Lipecki v Rusiji je osnovan kolhoz, ki ima 10.000 čebeljih družin. V njem so organizirali eksperimentalni laboratorij, tovarno za predelavo vosčin v vosk in izdelavo satnic.

V Sovjetski zvezi danes pridelajo 40.000 ton medu, a v naslednjem petletnem planu so planirali povečanje pridelka medu na 55.000 ton letno.

J. Krajnc

LUPINA POMARANČ VARUJE SATJE PRED VOSKOVNO VEŠČO

Časopis »Pčelovodstvo« sporoča, da čebelarji v Rusiji uspešno zatirajo voskovno veščo s pomarančno lupino. Čebelar A. Morkovina pravi naslednje:

»Že 20 let in več varujem satje v praznih panjih (lahko tudi v praznih nakladah), katere imam kar na dvorišču, pokrite s strešno lepenko. Na ta način se pozimi izpostavi satje velikemu mrazu, ki ubija vse stadije vešč (jajčeca, ličinke in veščo). Takoj ko se temperatura dvigne nad 10 stopinj Celzija, se poveča nevarnost, da vešč napadejo satovje; zato uporabim lupine pomaranč na ta način, da pred vstavljanjem satovja v panje ali naklade dam v panje male koščke lupin. Od takrat ko sem začel tako preganjati vešč, mi satja več ne napadajo. Veščo lahko preganjamo tudi z materino dušico, brezovim listjem idr.

Pomarančne lupine sušim v zaprtem prostoru pri sobni temperaturi tako dolgo, da postanejo lomljive. Takoj nato jih shranim v hermetično zaprte steklenke in jih hranim v suhem prostoru.«

J. K.

Iz društvenega življenja

V SKLAD

za gradnjo Čebelarkega izobraževalnega centra so dalje prispevali:

Člani Čebelarkega društva Tržič:

Franc Perne, Lom	300.—
Franc Meglič, Lom 7	50.—
Janez Zupan, Lom 10	15.—
Anton Meglič, Lom 15	80.—
Janez Praprotnik, Loka 7	10.—
Alojz Praprotnik, Loka 8	10.—
Anton Praprotnik, Loka 10	10.—
Janez Ovsenek, Zvirče 1	20.—
Ivan Pogačnik, Zvirče 30	100.—
Franc Šlibar, Hudo 6	20.—
Janez Praprotnik, Huđi graben	50.—
Franc Kerstnik, Leše 1	50.—
Ciril Justin, Palovče 15	30.—

Janez Kralj, Brezje pri Trziču 53	30.—
Tona Špendal, Brezje 19	20.—
Franc Rozman, Brezje 13	30.—
Tona Frelj, Brezje	20.—
Marica Frelj, Brezje	20.—
Franc Mede, Retnje 3	20.—
Janko Likar, Snakovo 93	20.—
Vinko Mohorič, Žiganja vas 45	20.—
Ivan Škerjanc, Zg. Duplje 59	20.—
Ivan Golmajer	20.—
Lojze Praprotnik, Bistrica	50.—
Vido Drobnič, Bistrica 43	50.—
Slavko Vrabič, Bistrica 70	20.—
Jože Černigoj, Bistrica 22	20.—
Leopold inž. Škafar, Zalec	55.—
Lojze Ilija, Venezuela	28.—
Ciril Jalen, Rodine	120.—
Stanko Šauperl, Maribor	220.—
Pavle Herbst, Ljubljana	50.—
Justin Slanovec, Kamnik	500.—
Milan Slanovec, Kamnik	36.—
Lojze Bukovšek, Golo Brdo	200.—
Ludvik Božnar, Škofja Loka	100.—
Čebelarkega društvo Gornja Radgona	500.—
Pisarna ZČDS od prisp. za potrdila	50.—
Jože Suhadolc, Dolnice	50.—
Jože Marega, Ljubljana-Polje	30.—
Jože Urbas, Ljubljana-Šentvid	5.—
Čebelarkega družina Maribor mesto	500.—
Kmetijski sklad SO Koper	1000.—
Kmetijski sklad SO Ljutomer	1000.—
Kmetijski sklad SO Slov. Bistrica	1000.—
Polde Bešter, Ljubljana	100.—
Slavko Podobnik, Ljubljana	10.—
Karol Majer, Ljubljana	6.—
Anton Babnik, Ljubljana	400.—
Alojz Babnik, Ljubljana	300.—
Lojze Kalčič, Ljubljana	500.—
Neimenovani, Ljubljana	100.—
Herman in Hana Pečenko, Ljubljana	200.—
Čebelarkega družina Moravče	2000.—

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Cenjeno uredništvo Slovenskega Čebelarja!

V prilogi vam pošiljam ček za 55 dolarjev na čekovni račun. Od te vsote vzemite enoletno naročnino za Slovenskega čebelarja, drugo pa je za Čebelarkega izobraževalni center ali pa za Janšev sklad. To vsoto lahko rabite za prvo ali drugo, kjer je najbolj potrebno.

• Srečno novo leto želim uredništvu in čebelarjem po Sloveniji.

M. B. Nickelson,
La Jara, Colo
Venezuela

VSEM PREDSEDNIKOM IN TAJNIKOM DRUŠTEV!

Spodnjo prošnjo za pomoč pri gradnji ČIC smo poslali vsem predsednikom občin. V prošnji smo navedli za vsako občino posebej število čebelarjev in število čebelnih družin. Prosimo vas, da osebno obiščete predsednike občin in referente za kmetijstvo ter se zanimate pri njih, kako je s prošnjo, da bi predvideli prispevek iz sklada za pospeševanje kmetijstva.

Prošnjo lahko ustno utemeljujete tudi s tem, da na deželi, posebno v odročnih vaseh zaradi pomanjkanja delovne sile, katere ne more povsem nadomestiti zdajšnja stopnja kmetijske mehanizacije, kmetje ponekod opuščajo čebelarstvo kot manj rentabilno stroko, zaradi česar se slabšajo sadne letine, ker ni cvetnje dovolj oprášeno. Dalje, da je Zveza v razgovoru pri komisiji za varstvo okolja pri Republiškem sekretariatu za urbanizem, predlaga, da bo sestavila predlog, kako bi se zapolnile nastajajoče vrzeli, da bi se preprečila nastajajoča škoda.

Tajništvo

SKUPŠČINI OBČINE

Po sklepu, sprejetem na rednem letnem občnem zboru Zveze čebelarških društev za Slovenijo (ZČDS) dne 30. aprila 1967, je vnesla ZČDS v svoj srednjeročni delovni program 1966—1973 tudi gradnjo Čebelarskega izobraževalnega centra (ČIC). ČIC naj bi bil dograjen do jeseni 1973, da bi mogel začeti z delom ob 200-letnici smrti Antona Janše, našega rojaka in prvega čebelarskega učitelja na prvi čebelarski šoli na Dunaju.

Dne 21. julija 1972 je bil položen temeljni kamen za ČIC na Brdu pri Lukovici. Po pogodbi z izvajalcem gradbenih del z Obrtno-nabavno-prodajno zadrugo »Zora« iz Domžal, mora biti zgradba v surovem stanju pod streho 21. septembra 1972.

Predračunska vrednost ČIC je 2 milijona dinarjev. Od te vsote bodo zbrali slovenski čebelarji 33 %, 67 % pa upajo dobiti od prispevkov pristojnih državnih in družbenih organov ter iz skladov za pospeševanje kmetijstva v Socialistični republiki Sloveniji. Ustanova je namreč namenjena izobraževanju čebelarjev iz vse Slovenije ne glede na to, ali delajo v družbenih ali individualnih čebelarstvih.

Utemeljitev potrebe po ČIC

1. Splošni podatki o čebelarstvu

150 tisoč naseljenih panjev. Nekaj nad 7.000 čebelarjev je organiziranih v ZČDS. Približno 115.000 panjev se uporablja za proizvodnjo medu in drugih čebelnih proizvodov. Povprečni letni pridelek medu na panj je okrog 7 kg, vsega torej 700 do 800 ton letno. Zadnji čas se pripisuje tudi cvetnemu pelodu kot poživilu in zdravilu, vedno večji pomen. Preteklo leto smo pridelali prvo večjo količino, nekaj nad 6 ton cvetnega peloda. Lahko trdimo, da so vsi čebelni proizvodi med, vosek, cvetni pelod, matični mleček, propolis in celo čebelni strup zares žlahtni in so zlasti v industrijsko razvitih deželah vedno bolj zaželeni.

2. Pomen čebel za kmetijstvo

Čebelarstvo se šteje za kmetijsko stroko, tako po njegovih neposrednih pridelkih medu, vosku itd., kakor tudi po koristi, ki jo daje posredno z opráševanjem žužkocvetnih gospodarskih rastlin po čebelah. V kmetijstvu sestavljajo vse po njihovih specifičnostih označene stroke eno organsko celoto. Če se kaka stroka zanemari, se pojavijo proizvodne motnje tudi v drugih strokah, ki so po naravi svoje proizvodnje navezane na tisto stroko. Npr. če žužkocvetno rastlinstvo ni ali pa je po žuželkah premalo oplojeno, potem je posledica tega manjši in po kakovosti slabši pridelek plodov oziroma semena itd. Na svetu se na splošno cení, da je korist, ki jo opravijo čebele z opráševanjem 10-krat večja od vrednosti pridelanega medu in voska.

V Sloveniji pride okrog 6,5 naseljenih panjev na 1 km². Na splošno so čebele zelo enakomerno porazdeljene, tako da se čuti pomanjkanje čebel le ponekod, kjer so kmetje zaradi pomanjkanja delovne sile opustili čebelorejje. Uporabniki sadnih plantaž v katerih bližini ni čebel pa ob cvetenju sadnega drevja in grmičevja najemajo čebele za opráševanje.

3. Pomen odbire in vzreje dobrih čebel

Kakor v govedoreji tako je tudi v čebeloreji zelo važna odbira in vzreja dobrih čebelnih rodov. Odbira in vzreja je osnovni pogoj za boljši napredek in bolj gospodarno čebelarjenje.

Od leta 1954 dalje, ko je bilo iz osnovnih in obratnih sredstev gospodarske dejavnosti ZČDS ustanovljeno podjetje Medex in je ustanoviteljske pravice tega podjetja prevzela Glavna zadržna zveža, je ostala ZČDS domala brez vsakih finančnih sredstev. Razpolagala je v glavnem le s članarino, ki pa je komaj zadoščala za redno izhajanje Slovenskega čebelarja. Glede na to, da odbira in vzreja ni tako zahtevna v pogledu finančnih sredstev in da imamo nekaj zares prizadevnih in sposobnih vzrejevalcev, jih je ZČDS spodbujala in jim pomagala pri tem delu. Leta 1966 je zgradila lepo gorsko plemenilno postajo Antona Janše Pod Zelenico v višini 1100 m n/m. Postaja ustreza po svoji legi mednarodnim normam za plemenilne postaje. Nato je finančno podprla še plemenilni postaji Josipa Verbiča v Kamniški Bistrici in Vlada Rojca v Pustem mlinu pri Litiju. Vse plemenilne postaje imajo lepe vzrejne uspehe. Naše matice so spet zaslovele. V zvezi s prometom matic se je razvil že pravi domači in zlasti inozemski čebelarški turizem. V srednji Evropi je namreč avtohtona črna čebela odpovedala in jo sistematično zamenjavajo s sivo čebelo — carnico. Veliko zanimanje je zlasti v Zvezni republiki Nemčiji in v Švici, kjer čebelarji naše čebele preizkušajo v čebelnjakih — preizkuševališčih in v čebelarških inštitutih. Vse navedene plemenilne postaje bodo sestavni del prihodnjega ČIC in bodo delovale pod njegovim strokovnim vodstvom. Tuji čebelarški strokovnjaki nam namreč že nekaj let toplo priporočajo etnotno strokovno vodstvo ravno za uspešno delo pri odbiri in vzreji.

4. Izobraževanje

Naša organizacija se ukvarja ta čas z reševanjem več problemov. Najtežje in najnujnejše je vprašanje izobraževanja čebelarjev. V primeru, če bomo uspeli rešiti ta problem, bodo lažje rešljivi tudi drugi problemi, katerih pa ne bomo tu navajali.

Skraini čas je, da se tudi v čebelarstvu začne uresničevati geslo: »Širjenje znanja in uporaba znanja.« Tudi za čebelarstvo velja, da je vsaka naložba, ki omogoča povečanje znanja najbolj zanesljiva investicija, ki je hkrati tudi najbolj donosna. Za današnje uspešno in gospodarno čebelarjenje je potrebno dokaj obširno in temeljito znanje. Čebelarstvu se namreč danes nalagajo nove, za skupnost pomembne naloge. Žal moramo ugotoviti, da je danes naše nekoč napredno čebelarstvo zelo zaostalo.

Glede na nastale spremembe po zadnji vojni, na velike dosežke znanosti in tehnike tudi v čebelarstvu ter velike možnosti mednarodnega sodelovanja pod okriljem Mednarodne zveze čebelarških združenj APIMONDIE tudi na področju izobraževanja, se nam odpirajo velike možnosti, da hitro nadoknadimo zamujeno. **Potrebna nam je predvsem taka lastna čebelarška izobraževalna ustanova, ki se bo poklicno ukvarjala z izobraževanjem čebelarjev in mora biti zato sposobna sprejemati znanstvene in tehnične dosežke domačih in zunanjih izobraževalnih ustanov ter jih posredovati našim čebelarjem na poljuden način z uporabo ustreznih učil.** Naloga ČIC bo torej, dvigniti na različnih tečajih čimprej strokovno raven vseh čebelarjev ter na ta način omogočiti povečanje čebelne proizvodnje, da bo tudi čebelarstvo bolj gospodarno. Neposredno korist od te izobraževalne ustanove bodo imeli čebelarji-občani vseh občin v Sloveniji. Še večjo posredno korist pa bo imela vsa naša skupnost.

Naslov prosimo, da nam zato pri tem važnem prizadevanju v čim izdatnejši meri pri-skoči gmotno na pomoč.

Tajnik ZČDS:
Boris Modrijan

Za pokrovitelja gradnje:
Rajko Žitnik,
polkovnik JLA

Predsednik ZČDS:
Valentin Benedičič

OPOZARJAMO

čebelarška društva in družine ter člane (naročnike), da se je članarina (naročnina) s 1. januarjem 1973 p o v i š a l a na 40 din!

ČESTITKE TOVARIŠU PETRU MOČNIKU

Čebelarstvo društvo Maribor in okolica čestitata ob visokem državnem odlikovanju tovarišu Petru **Močniku**, ki ga je odlikoval predsednik SFRJ Josip Broz Tito z »**REDOM DELA S SREBRNIM VENCEM**«.

Odličje je podelil ob svečanosti v »**DOMU DRUŽBENIH ORGANIZACIJ**« v Mariboru dne 27. novembra 1972 predsednik občinske skupščine Maribor Stojan Požar.

To je edinstveni primer v slovenskem čebelarstvu, da je kdo s področja čebelarstva prejel tako odličje. Naj vam bo naš dragi PETER za zgled in ponos vsem čebelarskim organizacijam. Tov. PETER MOČNIK je več kot pol stoletja delal za slovensko čebelarsko organizacijo, saj je kar 25 let vodil in predsedoval čebelarskemu društvu Maribor in okolica, od leta 1971 pa je častni predsednik društva.

Prav zato ga je čebelarska organizacija v Mariboru predlagala za njegovo življenjsko delo s področja čebelarstva za tako odličje, ki ga je tudi zaslužno prejel naš Peter Močnik!

Naš pripis:

K tej čestitki se pridružujeta tudi uredništvo Slovenskega čebelarja in ZČDS z iskreno hvaležnostjo za bogato in uspešno delo odlikovanca na področju čebelarstva.

ZČDS in uredništvo Slovenskega čebelarja

HVALEŽNA SPODBUDA

Prostovoljni prispevek v tiskovni sklad za Slovenskega čebelarja

Stane Šanperl, čebelar - vzrejevalec

V svojem zadnjem ali predzadnjem pismu sem vam že najavil, da bom prispeval določen znesek v tiskovni sklad za izdajanje našega čebelarskega glasila »Slovenski čebelar«.

To sem želel storiti kot član in naročnik tega lista iz hvaležnosti za objavo mojega obširnejšega oglasa o prodaji matic letos na pomlad

Sedaj, ko sem zvedel iz okrožnice našega društva, da je pri izdajanju našega glasila zaradi povišanja poštnih in drugih stroškov že nastala celo izguba kar v višini 6.000,00 din za letošnje leto, še s toliko večjim zadovoljstvom izpolnujem svojo obljubo in vam pošiljam **prostovoljni prispevek**

v tiskovni sklad za izdajanje Slovenskega čebelarja.

Kot čebelarju in naročniku mi ne more biti vseeno, kakšna bo usoda našega glasila, ki je pred kratkim tukaj v Mariboru prejelo diplomu za 75 let dela na področju čebelarske prosvete ob 100-letnici kmetijskega šolstva v Mariboru, pri katerem sem sodelavec tudi sam kot mentor čebelarskega krožka za praktično čebelarjenje in odbiro čebel-matic ter njihovo vzrejo.

Moj prispevek ni ravno obilen, je pa dobronameren in želim z njim **spodbuditi še druge čebelarje**, ki jim ni in jim tudi ne more biti vseeno, kako in kaj bomo brali v našem glasilu v prihodnje in če bo lahko redno izhajalo.

VEZAVA SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Zveza je tudi letos poskrbela za originalne platnice Slovenskega čebelarja. Kdor hoče imeti lanskí ali katerikoli prejšnji letnik vezan, ali pa tudi druge revije, naj nam pošlje vse številke v posebnem omotu s svojim natančnim naslovom na drugi strani revije, ali naj jih odda osebno v našem tajništvu. Vežemo tudi dva letnika skupaj pod ugodnejšimi pogoji. V vezavo bomo sprejemali do konca februarja.

Tajništvo

DELAVNI UTRIP ČEBELARSKEGA DRUŠTVA GROSUPLJE-CENTER

Čebelarstvo na območju Grosuplja in okoliških krajev sega s svojimi koreninami daleč nazaj v preteklost. Stari uljniki pri številnih domačijah pričajo o bogati tradiciji te gospodarske dejavnosti. Organizirano društveno življenje, pestrost prireditev, uspeli čebelarski tabori, vse to potrjuje napredno gledanje čebelarjev. Tudi pomen in potrebo po izgradnji Čebelarskega izobraževalnega centra so vsi čebelarji soglasno podprli. Na občnem zboru v lanskem letu je bil sprejet sklep, da bi čebelarji s prostovoljnim delom izdelali kritino za ČIC.

Lahko je povzeti že iz teh nekaj dejstev, da je društveno življenje čebelarjev na območju Grosuplja močno razgibano. In ravno zavoljo tega, in ker

je iz leta v leto več aktivnih članov, so se čebelarji lansko leto odločili, da ustanove svoje društvo z imenom Grosuplje-Center.

Novo ustanovljeno društvo že uspešno deluje. Zaradi boljše preglednosti in organiziranega izkoriščanja čebeljih pasišč so čebelarji izdelali pašni kataster, ki je zanimiv in nudi pregled nad pasišči, zasedenost in zmogljivost pasišč ter označuje stojišča za čebele.

Pred kratkim so čebelarji društva Grosuplje-Center organizirali skromno čebelarsko razstavo v sklopu živinorejske razstave. Ob tej priliki so prevzeli oskrbo razstave z jedačo in pijačo ter pri tem finančno in organizacijsko zelo dobro uspeli. Ta pridobljena finančna sredstva bodo zelo dobrodošla skladu

za izgradnjo šolskega čebelnjaka, ki ga čebelarji nameravajo postaviti v prihodnjem letu pri novi in moderni šoli Alojza Adamiča v Grosuplju. S postavitvijo novega čebelnjaka so si čebelarji naložili veliko breme, vendar menijo, da je to nujno, ker so prepričani, da bodo tako uspeli preko čebelarških krožkov

na šoli pridobiti med šolsko mladino nove simpatije in prihodne čebelarje.

Nedvomno so čebelarji čebelarškega društva Grosuplje-Center aktivni in delavni. Pri svojem delu pa si želijo predvsem, da bi lahko v miru in slogi ustvarjali in delali za napredek čebelarstva. Gril

ČLANI ČEBELARSKEGA DRUŠTVA RADEČE SO SE SPOMNILI PETRA PAVLA GLAVARJA

Trinajstega avgusta preteklega leta smo se zbrali radeški čebelarji na skupni sestank in na skromen način počastili spomin našega velikega čebelarja Petra Pavla Glavarja. Lepo nedeljsko popoldne je privabilo k čebelarju Krajšku na Žebnik precejšnje število članov našega čebelarškega društva. O Petru Pavlu Glavarju je imel predavanje predsednik društva. Ker je med vojno sam služil za pastirja v mirenski dolini, je vedel marsikaj zanimivega o njem.

Po predavanju smo imeli praktične vaje za žičenje satnic in zbiranje cvetnega prahu. Veliko smo se pri tem naučili. Posebej še, ker imajo pri tem naši starejši čebelarji vsak svojstven način. Po vsem tem smo

lahko razbrali, kateri načini so boljši za žičenje satnic. Čebelar Klanšek nam je pokazal svojo spretnost pri pobiranju cvetnega prahu. Način je preprost, a praktičen.

Pogovarjali smo se tudi o krmilnih poglačah, ki so se zadnje čase precej uveljavile. Dobimo jih iz Subotice. Čebelarji so se o njih zelo pohvalno izražali.

Čebelarstvo srečanje smo zaključili s prijetnim piknikom, pri katerem nista manjkala harmonika in dobro razpoloženje. Seveda smo se tudi fotografirali, le škoda, da so nekateri že odšli. Razšli smo se s sklepom, da se bomo še srečevali na podoben način.

Mirko Sevšek

Smo se tudi fotografirali

ČEBELARSKA DRUŽINA PETER MOČNIK ZOPET NA KOROŠKEM

Važen dejavnik za uspešno delo čebelarških družin so prijateljski stiki. K temu pripomorejo posebno sestanki in izleti rednih in podpornih članov. Naša čebelarška družina posveča temu še posebno pozornost in prireja izlete redno vsako leto. Dne 18. VI. letos je bil izlet na Gorenjsko z vrnitvijo skozi slovensko Koroško.

Naš drugi izlet pa smo napravili 24. septembra ponovno na Koroško. Avtobus nas je peljal preko Dravograda v Labot. Tu smo si ogledali čebelarstvo gospoda Wöifla. Posebna zanimivost so bili plastični panji (ÖKM), v katerih čebelarji že več let. Ti panji imajo poleg določenih prednosti tudi svoje slabe strani, ker pač noben panj ni popoln.

Vožnjo smo nadaljevali preko Velikovca do Visoke Ojstrce. To je zelo star grad na višini 850 m z izrednimi zanimivostmi. Korajžno, s tov. Petrom Močnikom na čelu, smo se podali po strmini do samega vrha, kjer sta muzej in gostilna. Poleg drugega je zanimivo, da je grad še danes v zasebni lasti rodbine Khevenhüller, osebje pa oblečeno v takratnih nošah.

Izlet smo nadaljevali proti Gospe sveti, kjer smo se ustavili pri vojvodskem kamnu in v samem kraju Gospe svete. Od tod nas je vodila pot v Celovec do Minimundusa pri Vrbskem jezeru. Ta svet v malem je

res posebnost. Videlis mo veliko zanimivosti, seveda med njimi mnogo znamenitih hiš, kot so Bela hiša, stolp v Pizi, slavolok zmage in celo samostan Studenica iz Jugoslavije. Čisti dohodek te stalne poletne razstave je namenjen ubogim otrokom, zato je tudi na njem stalno polno obiskovalcev.

Vračali smo se skozi Podjuno. V Globasnici smo se ustavili v gostilni Smrečnik, kjer smo se za zaključek malo okrepčali. Ta gostilna je last zavednega in naprednega Slovenca. Iz naših ust je zadonela slovenska pesem, pridružili pa so se nam še domačini. Skupni toni so se zlili v pravi akord slovenstva. Kako je naši manjšini na Koroškem si je težko razlagati, dosti pa so nam povedali omadeževani slovenski napisi krajev na tablah ob cestah.

Od gostilne Smrečnik smo zavili skozi Pliberk, Labot, Dravograd v Maribor. Vse zgodovinsko kulturne zanimivosti nam je med vožnjo razlagal naš podporni član tov. Korošec, ki nas že več leti vodi na izletih, kateremu se vsi zahvaljujemo.

V Maribor smo prišli veseli in se tudi razšli z zadovoljstvom, ker smo izpolnili obljubo Globasničarjem, ki smo jim jo dali na prvem izletu, tj., da jih obiščemo.

Se bomo obiskali Koroško!

Udeleženec

Na izletu

NAŠ IZLET

Dne 2. 7. 1972 smo se ob 5. uri zjutraj z avtobusom odpeljali veselo razpoloženi iz Šmarjete proti Gorenjski, in sicer v Komeno, kjer smo proslavili velikega slovenskega čebelarja in sadjarja Petra Pavla Glavarja.

Po končanem sporedu smo se okrepčali in odpeljali v Kamniško Bistrico, kjer smo si ogledali plemenilno postajo na Kopišču, ki je zelo lepo urejena in vredna ogleda. Človek se uči vse življenje, pa še ne zna vsega. Na plemenilni postaji nam je Janko Malešič iz Mekinja pri Kamniku tolmačil in razlagal pomen plemenilne postaje. Navduševal nas je za čebelarstvo, saj je tudi sam dober čebelar. On je bil učitelj več nas udeležencev na osnovni šoli v Skocjanu pri Novem mestu.

Nato smo se dobre volje odpeljali z

žičnico na Veliko planino. Za nas Dolenjce je bilo to posebno doživetje. Tam smo si ogledovali lepote, nekateri so se tudi zavrtili ob zvokih »Planšarjev«, tako da bi skoraj pozabili na napovedani čas odhoda. Neopozabni so bili naši vtisi in razgovor se je še nadaljeval, dokler nismo prispeli v Mirno, kjer smo si ogledali tovarno rastlinskih specialitet in novo tovarno za predelavo krompirja. Razkazoval in lepo tolmačil nam je ing. Dežman.

Želeli smo obiskati še zadnji dom našega slavljenca Petra Pavla Glavarja, saj je v neposredni bližini Mirne, pa smo bili že kasni.

Veseli in zadovoljni smo se tu poslovili in želeli, da jo drugo leto spet kam mahne-mo.

Čebelarstvo društvo Šmarjeta
pri Novem mestu

OBVESTILO

Na skupni seji Zveze čebelarstev za Slovenijo in Avstrijske zveze čebelarjev dne 25. novembra 1972 v Gradcu je bilo določeno, da bo proslava 200-letnice smrti Antona Janše dne 5. in 6. maja 1973 na Dunaju, na Breznici in v Ljubljani pa 25. in 26. avgusta 1973.

Šestega maja bo odkritje restavriranega spomenika Antona Janše v Augartnu, kjer je učil, simbolična vsaditev spominskega drevesa in položitev spominske plošče. Če bi si želeli udeleženci ogledati tudi centralni čebelarški inštitut in nekaj važnejših zgodovinskih znamenitosti, tega ne bi mogli storiti v enem dnevu.

Deželna zveza za čebelarstvo mesta Dunaj bo pripravila dva programa, ki ju bomo, ko ju dobimo, objavili v S. Č. Do konca januarja 1973 pa želi Zveza dobiti načelne prijave udeležencev. Organizirali bomo skupen prevoz, lahko pa društva in družine organizirajo svoje prevoze. Prehod preko državne meje pa bo seveda moral biti skupen, da bi mogli vsi pravočasno priti na določeno mesto. Udeleženci, ki imajo svoja vozila, se bodo seveda lahko pridružili skupni udeležbi, vendar naj tudi oni prijavijo Zvezi svojo udeležbo.

Do konca meseca marca 1973 pa bomo morali dobiti dokončne prijave. Do takrat pa bomo tudi že vedeli za dokončen program proslav na Dunaju.

Tajništvo

ALOJZIJ IVANČIČ

V glavni kostanjevi paši, 16. 6. 1972 je nesrečno umrl naš dobri in zvesti čebelar Alojzij Ivančič iz Mokronoga, rojen 14. 3. 1912. Obiskat je šel svoje čebele in spravljat roje, katerih je imel to leto zelo mnogo.

Pripravljen pomagati sosedu, je bilo ta dan usodno zanj. Šel je po seno, spotoma so se mu splašili konji. Padel je tako nesrečno, da je bil takoj mrtev.

Bil je delaven in dober čebelar, udeleževal se je vseh sestankov in predavanj. Leta 1973 bomo proslavili 10-letnico ustanovitve Č. D. Šmarjeta. Na to proslavo je nameraval povabiti vse prijatelje in ing. Šivica, da bi nam povedal spet kaj novega, a smrt je preprečila njegove namere.

Kako je bil priljubljen pri svojih prijateljih, je pokazal lep pogreb in številni venci.

Ob tej priliki izražamo ženi in hčerki globoko sožalje in želimo, da bi nadaljevali očetovo delo.

Dragi Lojze! Počivaj v miru v domači zemlji!

Č. D. Šmarjeta
pri Novem mestu

FRANC PUŽMA

Skrbno, kakor vsa leta nazaj, je tudi letos Pužmov ata zazimil svojih 14 družin.

Vendar, prišlo je... V začetku novembra 1972 ga je že petič zadela kap. To pot usodno. Ni si več opomogel. Petnajstega novembra smo ga pokopali v starosti 76 let.

Z njim lega v grob eden soustanovitelj naše družine. Čebelariti je začel leta 1929, ko mu je takratni šolski upravitelj Jerše odstopil 2 kranjiča. Prav kmalu pa se je oprijel žnidaršičev.

Med vojno je sodeloval z OF in Nemci so ga odgnali v taborišče v Kassel, od koder se je vrnil šele jeseni 1945.

Bil je zelo delaven član družine in vnet za čebelarstvo organizacijo. Imel je več funkcij, najdalj pa je bil predsednik. Takoj po vojni je vodil tudi šolski čebelarski krožek. Za zasluge ga je družina pred dvema letoma imenovala za častnega predsednika.

Ko je posedal pred svojim čebelnjakom, v katerem so bili panji poslikani z ljudskimi motivi, je užival v tihi sreči čebelam do groba zapisanega oboževalca.

Spomin na Pužma bo še dolgo živel med nakelskimi čebelarji.

Čebelarska družina Naklo,
tajnik: Rudi Triller

TOVARNA UMETNIH BRUSOV

MARIBOR

Proizvajamo vse vrste umetnih brusov za industrijo, obrt in široko potrošnjo na bazi keramične in bakelitne vezi.

S svojimi izdelki oskrbujemo domače in tuje potrošnike.

Priporočamo svoje kvalitetne izdelke, ki jih prodajamo pod zaščitnim znakom:

S W A T Y
